Joi 6 Iunie 1940
An. 14 ● Seria II ● Nr. 1

Chemarea vremii

Director
Prof. Ion Sân Georgiu
ȘEF REDACTOR
D. I. Cucu
BIROURILE
Str. Belvedere 6, Et. V
Palatul ziarului „Curentul"

5 lei exemplarul

Abonamente
Pentru susținători lei 2000
Instituții lei 1000
Particulari lei 250

Săptămâna

Implinirea a zece ani de fericită și rodnică Domnie a Regelui Carol al II-lea umple, în această săptămână, inimile tuturor românilor de sărbătorească emoție.

Vremurile n'au îngăduit exprimarea festivă a acestui sentiment al țării, astăzi mai viu și mai închegat în conștința unanimă a românilor, decât era de nestăvilit în caldele zile din Iunie 1930. Entuziasmul țării, a spus Suveranul în pilduitoarea scrisoare către d. prim ministru Gh. Tătărescu, este astăzi mult mai de folos în săvârșirea colectivă a dăinuirii noastre istorice, în fapta tăcută a fiecăruia la rostul lui, în munca neîntreruptă și în sacrificiul de sine din partea tuturor. Țara a înțeles îndemnul și îl urmează; dar cu atât mai puternic vibrează sufletul națiunei pentru Regele ei, în această sărbătorire fără glas.

Fiecare dintre noi, închinat asupra lucrului său, pe ogorul rodului de mâine, pe unelta din ateliere și fabrici, în birouri și în biblioteci, pe șantiere sau în cantonamente, va cu[illegible], mai adânc și mai temeinic, toată semnificația actului care se * împlinea acum zece ani. Restaurația a fost, în adevăr, har ceresc acordat poporului român la timp potrivit. Poate niciodată formula oficială a regalității noastre: **„Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Regele Românilor"**, n'a fost mai reală, ca în marele sigiliu al Statului, care întărește actele semnate de Rege.

O! cum îl doreau românii pe Prințul îndepărtat de inima țării și ce mare dar dumnezeesc a fost ziua reîntoarcerii! S'a împlinit atunci chemarea arzătoare a unui popor, care orbecăia în negură, lipsit de conducătorul lui firesc. Dumnezeu și-a plecat urechea către ruga ce se înălța, una și aceeaș, de la Hotin, până la Oltaca, de la Sighet până la Ecrene și în îndurarea lui ne-am găsit mântuirea.

Căci ce-ar fi însemnat să ne surprindă împrejurările actuale fără cârmuitorul de nădejde, de bărbătească hotărîre și de matură înțelepciune, care este Regele, e destul să ne întoarcem cu gândul la ceea ce a fost și să privim cu ochi deschiși la ceea ce este. In scurgerea nemiloasă a prefacerilor ce se făuresc pretutindeni în omenire, ni-am fi zădărnicit vrednicia în sterile frământări perimate, ni-am fi irosit puterile în adversități ruinătoare. Regele restabilind Dinastia în funcția ei istorică, a polarizat în jurul Coroanei forțele creatoare ale națiunei, a netezit neînțelegerile pentru suprema încordare comună întru păstrarea unității naționale. Astăzi destinele României nu mai sunt la voia întâmplării. Regele veghiază și țara e la datorie.

8 IUNIE

Cei care l-am așteptat cu infrigurare pe voevodul pribeag în seara de 6 Iunie 1930 și am aclamat din tot cugetul înscăunarea Lui în domnie, privim astăzi cu sufletul și conștiința împăcate la tot ce domnia activă a M. S. Regelui a putut înfăptui într'o țară în care o pseudodemocrație coborise și haotizase viața de stat. O recapitulare a împrejurărilor în care M. S. Regele a luat frânele statului românesc și o comparație între blocul de granit pe care-l înfățișează azi România și între desmățul politicianist dela 1930, sunt cel mai frumos omagiu ce se poate aduce Suveranului nostru la aniversarea de astăzi.

Liberalismul și democrația erau de fapt lichidate în clipa în care M. S. Regele a descins din văzduh pe platoul dela Cotroceni. Iar lunga agonie a partidelor, cu inutilele lor frământări și fărimițări în nesfârșite și ridicole disidențe, n'a făcut decât să justifice gestul autoritar al Suveranului de a lua din mâinile politicianilor diletanți o răspundere de stat, pe care aceștia isbutiseră s'o compromită cu totul. Intâiul deceniu al domniei M. S. Regelui poartă pecetea acestei revoluții regale, care a prevenit zguduiri mai grave, ce ar fi fost, mai ales în vremuri ca cele de astăzi, fatale existenței statului românesc.

Inceputul de domnie a M. S. Regelui a dus așa dar la instaurarea după multă vreme de așteptare a principiului de autoritate. Bunul plac al liberalismului și al pseudodemocrației dusese la desmățul individualismului și la o lipsă anarhică de control și de selecție a materialului omenesc. M. S. Regele cunoscând până în cele mai mici amănunte păcatele clasei noastre conducătoare și-a dat seama repede că cei zece mii de pseudointelectuali care făceau și desfăceau partide în România, erau de fapt niște abusivi antreprenori ai opiniei publice. Și, Doamne, ce temeiu se mai putea pune pe o opinie publică în care informațiile se culegeau odată cu mucurile de țigară din cafenele și de pe trotuare și când aceiași opinie publică putea trece caricatural dela o stare de spirit la alta, schimbându-se cameleonic din oră în oră, spre a blestema și profana azi, ceeace a înălțat ieri.

De aceea M. S. Regele și-a înțeles de minune misiunea când după ridicula fărâmițare a partidelor a lichidat politicianismul. Țara a acceptat satisfăcută operația, iar deparazitarea ei politică a însemnat o ușurare reală de subt apăsarea valului de lăcuste care se reinoia hrăpăreț și necruțător cu fiecare nouă schimbare de regim. Principiul de autoritate înseamnă și un principiu de capacitate și de specializare. Regimul corporatist venia să înlocuiască regimul pseudodemocratic. Iar monarhia activă și direct răspunzătoare lua locul unei monarhii decorative, sabotată de lingușirea sau amenințarea familiilor politicianiste. Astfel corporațiile care reprezintă țara creatoare și productivă, având ca expresie pe conducătorul organic și predestinat care e însuși Suveranul, formează azi noua temelie a statului românesc, Regele fiind într'adevăr cel dintâi slujitor al țării și prin aceasta conducătorul ei firesc și real. Reinstalarea principiului de autoritate în pragul marelor evenimente internaționale care domină de doi ani viața frământată a Europei constitue defapt cel mai însemnat act istoric al M. S. Regelui.

Firește că un stat autoritar se conduce tot cu oameni, dar cu oameni care au altfel de răspundere

M. S. Regele în ținută de campanie

decât acei care sunt la posturile de comandă în așa zisele state democratice. Intr'un stat democratic și intr'un regim parlamentar omul politic răspunde față de partidul și alegătorii săi. Intr'un stat autoritar omul de guvern răspunde față de Suveran. De aceia Suveranul, care este Domn, deci conducător, are dreptul, ba chiar datoria, să-și schimbe oamenii după experiențele făcute cu ei și să procedeze chiar cu brutalitate atunci când omul de încredere se demască și apare ca un impotent al realizării sau ca un abuziv al puterii.

M. S. Regele, cu toată bunătatea lui de suflet, s'a arătat față de incapabili și abuzivi necruțător. Cu atât mai necruțător cu cât o eroare, o prostie sau un abuz nu consumă prestigiul sau faima de-o lună a demnitarului, ci prestigiul și autoritatea Coroanei. Oridecâteori prostia sau abuzul, incapacitatea sau perfidia au fost descoperite de Suveran, ele au fost sancționate cu acea repeziciune unică de conducere, cu care ne-a obicinuit de mult Regele nostru.

In regimul autoritar românesc, în care domină personalitatea Suveranului, ploșnița politică, industrială sau culturală nu poate dăinui. Să ne amintim doar câteva grandioase operații care sunt opera Suveranului: primenirea din Poliții, lichidarea Serviciului Social și sancționarea pistruilor hrăpăreți ai Aușnitului de tristă memorie. De aceea nu mă îndoiesc că oridecâteori va fi nevoie, grajdurile lui Augias vor fi curățite, iar gângania politicianistă va fi călcată fără crutare de călcâiul puternic al conducătorului României actuale.

Firește că misiunea Suveranului nostru a fost și a rămas positivă și constructoare. In finanțe, în școală, în agricultură, în administrație și în cultură, pretutindeni unde peste dărimăturile lăsate de bunul plac al politicianismului s'au pus temeliile noului stat românesc, concepția statală și voința de a crea a Suveranului apar din ce în ce mai clar și mai concrete. Nimeni altul nu știe mai bine rostul conducătorului politic decât M. S. Regele, care a înțeles de la început domnia ca o înaltă pedagogie. Nu a spus oare însuși Regele la o festivitate culturală că, dacă s'ar fi fost Rege, i-ar fi plăcut să fie dascăl? Și a fi dascăl înseamnă a nu fi preocupat numai de formele societății omenești, ci de fondul ei cel mai adânc și mai viu care este sufletul. Nu se poate crea o Românie nouă cu oameni vechi. Ea trebuie neapărat slujită cu suflete noi și cu oameni inediți. Dacă experiența se poate câștiga și prin anticipație, caracterul se câștigă numai prin pilde și educație. Și ținând seamă de marile însușiri pedagogice ale Suveranului nostru se poate prevedea că după opera de revizuire și de reforme tehnice va urma cea de a doua și cea mai însemnată etapă a domniei sale: creșterea noului om, așezarea României pe noi baze morale și crearea unor noi elite sociale.

Drumul parcurs până acum de M. S. Regele a fost o cale spinoasă și grea. Nici un domnitor român nu a avut de luptat cu mai multe dificultăți lăuntrice și cu mai grave primejdii externe. Și cu toate acestea la capătul primilor zece ani de domnie și în mijlocul năprasnicei încăerări europene, M. S. Regele stă neclintit la postul său de comandă, scrutând cu îngrijorare dar și cu încredere viitorul.

România se găsește azi la o primejdioasă cotitură a istoriei sale. Oază de pace în mijlocul unei Europe în care bate cu înverșunare tunul, România este strâns unită în jurul Suveranului, așteptând ceasul grelelor încercări. De aceea serbătorirea aniversării de azi ne face pe toți și mai conștienți de rolul pe care M. S. Regele îl joacă și-L va juca în desfășurarea evenimentelor care vor decide în bună parte de soarta poporului și a statului românesc. Integrându-ne în gând, în inimă și în faptă cu Regele nostru, cea de a zecea aniversare a domniei Sale, e pentru noi o clipă de revizuire a trecutului, de reculegere în present și de visiune plină de făgăduințe în viitor.

ION SÂN-GIORGIU

Scăderile intelectualităților, scăderi iremediabile?

de MIHAIL MANOILESCU

Este cunoscut că toate spiritele mari ale lumii au socotit pe intelectuali drept partea cea mai nesigură, cea mai oportunistă și — ca să nu crutăm termenii — cea mai lipsită de caracter din corpul unei națiuni. **Și aceasta chiar atunci când intelectualii coincid perfect ca etnicitate cu massa națiunii.**

Bineînțeles că atunci când clasa intelectuală este un amestec eterogen al cărui centru de greutate nu se așează pe aceeași verticală cu centrul de greutate a massei etnice populare, aceste păcate inerente intelectualității sunt exagerate până la un divorț sufletesc adânc față de națiune...

Napoleon, Bismark, Mussolini, Hitler au disprețuit pe intelectuali din cauza caracterului lor nesigur și laș.

Intelectualii constitue cel mai periculos element pentru că nu oferă niciun fel de rezistență proprie în fața elementului forță. Și nu constitue o poziție serioasă pentru regimurile [illegible], după cum nu constitue un sprijin sigur pentru cele binefăcătoare.

Când sunt chemați să împlinească o acțiune de salvare națională, ei își aduc aminte că sunt „individualități" și „personalități" și găsesc în aceasta o justificare ca să nu se integreze unei discipline colective. Dar devin de îndată integrabili, solidari și gregari, când îi adună invidia împotriva unei adevărate personalități care îi covârșește prin superioritatea sa, dar care nu are încă la îndemână puterea politică ca să le ofere avantagii și situații...

Când aceeași personalitate se impune în Stat prin puterea sa proprie și prin sprijinul masselor, atunci ei se grămădesc în jurul său, tot atât de târâtori în fața luptătorului încă neîncoronat de succes.

Este sigur că proporția oamenilor de caracter este infinit mai mică în casa intelectualilor decât la oameni simpli. Massa mare a poporului — și în special massa țărănească — este în toate țările din lume, fie industriale, fie agricole, cu totul altele.

Ea prezintă o anumită rectitudine morală, e desinteresată și are un simț al dreptății care o face să se revolte sincer — deși nu totdeauna activ — împotriva tuturor regimurilor. **Nenorocirea cea mai mare a națiunilor este tocmai faptul că massele țărănești, cu un fond etic atât de adânc, sunt statice iar dinamismul aparține tocmai clasei intelectualilor care reprezintă atâta instabilitate și — cu o expresie germană prea potrivită — atâta „Unzuverlässigkeit".**

Ceea ce constitue, fără exagerare, o problemă de destin pentru o națiune este chestiunea dacă relativa deficiență a intelectualilor își ține de natura formațiunii in-

(Urmare în pag. II-a)

Misterul cărţii mele este editorul

Articolul d-lui M. Manoilescu

(urmare din pag. I-a)

...telectuale s'au numai de anumite contingenţe sociale trecătoare. Precizând ideea, ne întrebăm dacă intelectualii **ca atare** au fost şi vor rămâne versatili **sau dacă această versatilitate este legată numai de locul ingrat ocupat de intelectuali în societatea burgheză a veacului al 19-lea.**

Nu va fi nevoie să lămurim psihologiceşte dacă formaţiunea intelectuală presupune ca atare un anumit grad de inconştienţă morală fiindcă ne va fi mai uşor să arătăm că lipsa de caracter constatată la **intelectualii contemporani se datoreşte într'o imensă măsură organizaţiei burgheze şi capitaliste a societăţii.**

Burghezia a rânpândit în toate clasele societăţii mentalitatea calculatorie, nu numai în contingenţele pur materiale ale vieţii, dar şi în ceea ce priveşte orientarea omului în problemele lui esenţiale. Aderenţa politică este pentru burghezie de multe ori o chestiune de calcul. Convertirea religioasă poate fi un gest calculat. Alegerea carierii copiilor este un calcul. Până şi alegerea naţionalităţii este tot un calcul.

Calculul şi oportunismul sunt de esenţa burgheziei.

Burghezii adevăraţi au totuşi o anumită bază de existenţă materială şi o anumită siguranţă a poziţiei lor care le dă o relativă independenţă politică şi care face din ei, — în anumite momente grave ale istoriei, — oameni de rezistenţă şi de caracter.

Intelectualii sufăr contagiunea burgheziei în ceea ce priveşte calculul şi oportunismul, **dar nu au nici măcar siguranţa bazei materiale, care dă o anumită axă şi o anumită fermitate atitudinei politice.**

Ei sunt astfel în bătaia vântului. „Materializaţi" prin concepţiile burgheze, ei nu au nici măcar acel minimum de stabilitate pe care îl dă ocrotirea materiei.

Ca să ilustrăm în concret aceste consideraţiuni, este de constatat că intelectualii pot să-şi câştige un venit convenabil într'o societate burgheză în măsura în care îndeplinesc funcţiuni **directe utile** ca medici, ingineri, avocaţi, deşi acest câştig durează exact cât viaţa lor şi creiază familiei o stare de precaritate, dacă nu este consolidat în forma unei averi.

Dar, în afară de aceştia, există o mare parte a intelectualităţii compusă din scriitori şi literaţi, savanţi, artişti şi ziarişti care contribue într'o mare măsură la formarea opiniei publice **şi care nu au în societatea burgheză o bază de viaţă stabilă.** Aceeaşi societate care înţelege să-şi întreţină cu salarii princiare pe artiştii de cinema, nu a reuşit să dea un suport serios — mai ales în ţările mijlocii şi mici, — celor care îndeplinesc funcţiuni intelectuale alese, ca scriitorii şi artiştii. Ei sunt prea lăsaţi „în voia soartei", pentru ca să nu se încline la fiecare schimbare a vântului politic.

De aceea este atât de interesantă şi de concludentă pentru omenirea întreagă experienţa pe care o face astăzi fascismul şi naţional-socialismul de a crea noui elite, tot aşa de diferenţiate, de pregătite şi de subtile ca şi cele vechi, dar care — fiind crescute încă din adolescenţă într'un spirit antimaterialist şi quasi-spartan, grija atentă a Statului şi a regimului — vor putea prezenta o fermitate de caracter mult superioară elitelor actuale, desvoltate în cadrul şi pe calapodul burgheziei.

Noi credem că se poate ajunge în această privinţă la un echilibru ideal între **adeziunea sufletească** a tinerilor Ballila şi Hitlerjugend la regimurile care i-au creiat şi între **spiritul de independenţă** indispensabil celor cu aptitudini de conducător! Căci această independenţă departe de a conţine în ea germenul răsvrătirii şi al disoluţiei este însăşi **condiţiunea prin care intelectualul poate servi şi perfecţiona regimul.**

Independenţa pentru intelectual nu este un privilegiu care i se acordă pentru „individualitatea" sa, ci este **un atribut necesar cu caracter aproape tehnic — dat intelectualului în „interesul serviciului" pe care el este chemat să-l îndeplinească pentru ţară şi regim.**

Pentru a servi, un soldat **trebue** să fie **înarmat;** un intelectual trebue să fie **liber.**

Unde-i Ardealul?

de I. U. SORICU

Intrebăm de Ardealul cărturăresc. Ardealul românesc ştim prea bine că este acolo, unde trebue să fie. Cu făt-frumosul basmelor, după lupta cu balaurul cel cu şapte capete, Ardealul românesc caută cu ochii învolburaţi spre locul, de unde a eşit jivina, cumpănind în voinicescu-i braţ spada şi buzduganul chezaş al biruinţei.

Ardealul românesc e cu trupul şi cu sufletul la hotare, gata să se arunce în vâlvătaia ucigaşe, de îndată ce-ar vedea că gânduri duşmane libertăţei lui se ispitesc într'acoace.

Dar unde-i Ardealul cărturăresc? Şi în acest Ardeal nu cuprindem pe modeştii dascăli de la ţară cari mai ştiu să se încălzească la chemarea:

Oh, sabia lui Traian,
Vino'n mână de Roman...

Nu cuprindem pe preoţii, cari de acum o sută de ani şi-au formulat deviza:

Preoţi, cu crucea'n frunte
Căci oastea e creştină...

Inţelegem pe purtătorii de condei, cari, periodic, îşi expun credinţele, dorurile, lumea idealului lor întruchipată în „essaiuri" sau în zise realizări artistice. Unde-i Ardealul credinţei în puterea de viaţă a sufletului care dogoreşte de avânt şi bărbăţie?

Răsfoim revistele belectristice tipărite în centre cu mai multă sau mai puţină tradiţie literară. Cetim discuţii despre o anumită artă, păreri ale câte unui ins mai mult sau mai puţin Chinez. Aprecieri despre dinamism, impresionism şi expresionism. Echilibristică de cuvinte cari tălmăcesc noţiuni abstracte, încrâncenări în izbirea de imagini luate dintr'o lume, pe care neamul nostru n'a conceput-o nici în poveştile lui, opintiri întru poleirea golului de idei, frânturi de fraze frizând un inexistent rafinament. Te gândeşti la lumea de omenie căreia se adresează toate aceste drăcovenii de împrumut prin a şaptea mână, şi-ţi aduci aminte de alegoria, în care Goga spunea ceva despre nişte rădurii animale cari, în vreme ce adâncul clocotea, păşteau liniştite pe golurile Vezuviului.

Acest Ardeal cărturăresc este astăzi cu totul absent dela marea înfrigurare a neamului din care face parte. Este străin de îngrijorările lui. Gogoriţa artei pentru artă, parascovenia frumosului în afară de viaţă ca şi aparentul succes al unor imitaţii lansate în vremuri de nepăsare, toate au contribuit la îmbrâncirea unei întregi generaţii de pe drumul vechiu şi cunoscut şi frumos al tradiţiei scrisului ardelenesc.

Acolo unde a răsunat odată plin de bărbăţie jurământul:

*Murim mai bine'n luptă cu
glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăşi în
vechiu-ne pământ...*

poezia se zbate în ahtiarea-i de a se farda, luând chipul şi asemănarea vasului lui R. Maria Rilke.

Se simulează pretinse senzaţii noui se parează crasa necunoaştere a trecutului cu prefăcute spasmuri ale unui piţigăiat modernism de contrabandă.

Nimic din ceiace aşteaptă azi sufletul românesc dela scrisul ce i se oferă nu prinde formă de vers în produsul adepţilor noutăţei cu ori-ce preţ.

Dela horea lui Nicola Ursu din Albac, la drumul lui Iancu spre Turda, dela „Răsunetul", ce spunea pe câmpia Blajului că „o mamă văduvită dela Mihai cel Mare pretinde dela fii-şi şi astăzi ajutor", dela doina lui Lucaciu la „In oppressores" şi „Latinitatea strigă din tranşee", Ardealul cărturar a vibrat în ritmul preocupărilor, grijilor şi durerilor naţiei noastre. Jidoveasca erezie că arta nu are nimic comun cu aspiraţiile neamului, Ardealul a respins'o totdeauna cu dispreţ. Numai ce cadra cu gândul de mai bine, numai ce venea cu sprijin al vieţei a fost, cu drept cuvânt, considerat artă în Ardealul drumului drept şi al bunului simţ.

Azi s'a schimbat boerul. Nu mai este cum îl cunoaştem. Azi, parafrazând un vers al vechiului „Calic" dela Sibiu, am putea zice şi noi

Azi Români-s tot Români,
Dar poeţii li-s străini...

Un neam care priveşte cu cutremur în juru-i, neştiind ce va aduce ziua de mâine aşteaptă dela scriitorii lui altceva decât piţigăiate ifose de revelaţii din transcendent şi metafizică. Aşteaptă pânea sănătoasă a credinţei în puterile lui şi în dreptatea, după care a năzuit o mie de ani. Aşteaptă cuvântul cald, respicat, care să dea sprijin încrederei.

Blestem pe trândavul, pe laşul
Ce'n urmă a rămas de ceată.
Şi, când un neam se zbate'n
flacări,
La lumi de vis odihna'şi cată.

a scris acum o sută de ani poetul ungur, mort ca un erou în ciocnirea cu Ruşii, la Sighişoara.

Licet et ab hostibus doceri. *E bine să învăţăm şi dela duşmani.*

De unde această dureroasă înstrăinare de bună tradiţie a Ardealului marilor cărturari.

Cauzele vor fi multe. Multe şi discutabile. Intre acestea multe, una nu poate fi contestată. Ardealul tradiţiei era crescut în lumina poesiei clasice eline şi romane. Mica Romă dela împreunarea Târnavelor ştiuse să facă să încolţească în suflete mândria cu realizările strămoşilor, pe cari cetitorii le gustau în chiar graiul dulce al lui Horaţiu şi Vergiliu.

Poesia clasică era imnul de slavă al eroismului. Ea preamărea jertfa pentru ţară şi neam. Ardealul tradiţiei ştia că Pindar şi Eschile şi Vergiliu au trecut prin veacuri mulţămită căldurei ce au pus-o în serviciul lor, ca să vestească generaţiilor sfânta jertfă a celor aleşi.

Ardealul de azi s'a rafinat. Nu mai poate recita povestea întemeetorului neamului roman.

— Infandum, regina, jubes renovare dolorem...

Dar discută pe Paul Valéry. O fi şi ăsta un progres. O fi o virtute şi lepădarea de sine pentru a imita produse ale unei lumi cu altă viaţă, cu altă evoluţie. O fi. Dar adânc jignitoare virtute, dacă virtute este cocoloşirea în bulendrele unui modernism rafinat, atunci când Moţul îşi cântă tot jalea veche a pribegiei

Cu ticcuri de răşină
Prin ţară după făină.

Trecutul roman şi trecutul de năzuinţă spre lumină al popei Grigore dela Măhaciu nu-i mai spune noului Ardeal cărturăresc nimica.

Şi ne întrebăm cu adâncă mâhnire, în zilele acestea de cutremur şi hotărâre:

— Unde este Ardealul?...

I. U. SORICU

Culmi şi abise

Bieţii oameni

Un interesant fenomen se observă, de câtava vreme, într'o anumită presă, care se decide anevoie să fie pur şi simplu românească. Sub semnătură sau fără semnătură, scriitori de talent şi chiar fără talent, aruncă mustrări celor ce încep a avea, târziu, îndoieli faţă conceptul democratic de viaţă. Unii vorbesc de „legi fixe", alţii de „examenul caracterelor", de fragmentarea continuităţii sufleteşti" de „lipsa de unitate a conştiinţelor".

Bieţii oameni! Au început să se simtă singuri şi caută să descopere permanenţe în găunoasa doctrină a democraţiei internaţionale. Lumea, desmeticită, se întoarce însă liniştită la adevărurile eterne ale umanităţii de acasă, abandonând umanitarismul factice, dacă nu chiar de tot mincinos, al doctrinarilor de aiureală universală.

E rândul Rotary-Cluburilor

Desfiinţarea masoneriei în România a fost încă una din marile cuceriri ale Domniei Regelui Carol al II-lea. Asociaţie secretă şi internaţională, masoneria alcătuia reţeaua misterioasă de acţiune mondială pe seama unor organizaţiuni oculte, iar ţările cari au suprimat la timp ostilitatea tăcută a lojilor masonice n'au avut surprize desagreabile cu prilejul recentelor evenimente europene. România se poate mândri cu această prevăzătoare măsură.

Dar în afară de masoneria propriu zisă, care a fost trimisă să-şi practice „ritualurile" aiurea, mai dăinuieşte, nu ştim prin ce îngăduinţă, masoneria albă a Rotary-Cluburilor nu mai puţin internaţională. Şi nu e lipsit de interes faptul, că cele mai puternice cluburi „rotary-ene" se află la Ploeşti şi la Timişoara, unde avem ceva mai mult de ferit de vinovate indiscreţiuni decât în orice altă parte a ţării.

O fi rotary-smul închinat binelui public, cea ce noi nu prea credem. Dar tot ar fi bine să se stârpească de la noi şi aceste agenturi internaţionale, cum a fost stârpită şi masoneria.

Non bis in idem

Circulă în cancelariile diplomatice ale Europei:

Ştiţi de ce n'a intrat d. Eden în cabinetul de războiu al Marei Britanii, după demisia d-lui Chamberlain? Fiindcă, parafrazând axioma jurisprudenţială latină, Non bis in Eden.

Se ştie, că d. Eden, ca ministru de Externe şi prim delegat al Marii Britanii la Liga Naţiunilor a procurat Angliei prima înfrângere, aceea a sancţiunilor economice, în războiul etiopian, câştigat aşa de strălucit de Italia, atât pe cale militară, cât şi pe plan diplomatic. Şi de aceea acum i s'a rezervat numai departamentul administrativ al armatei.

Morgan Incorporated

Vestita bancă „americană" I. P. Morgan & Co. din New-York a fost transformată în societate anonimă. E mare emoţie în lumea financiară şi mai ales e mare emoţie în lumea iudaică. Casa Morgan era un fel de cetate a puterii materiale a iudaismului. Edificiul din Wall Street 23, unde, după cum se exprimă un reporter, care vrea să pară înduioşat, John Pierpont Morgan, bătrânul, foarte superstiţios (?) a pus să se graveze „pe pragul istoric, un semn magic secret" (??) a devenit sediul unei banale societăţi anonime, în care orice pârlit de creştin, favorizat de jocul nesigur al cotajelor în Bursă, va putea intra ca un stăpânitor, să dispună de cele 22 miliarde de dolari, cari dau drept de control Casei Morgan în aproape toate întreprinderile americane şi în numeroase alte întreprinderi de pe Glob.

De-aia e atâta jale. In Wall Street 23 s'a dărâmat un Templu. Morgan Incorporated nu mai e J. P. Morgan & Co.

Socoteala de-acasă

Intr'unul din reportajele, pe cari le publica Jules Sauerwein în Paris-Soir, după o anchetă făcută în Anglia la începutul acestui an, găsim oarecum explicate obiectivele de războiu ale Marii Britanii în aceste rânduri semnificative:

„De curând, într'un mare articol plin de documente şi de cifre, lordul Beawerbrook, editorul ziarului „Daily Express" enumera giganticele resurse financiare şi economice de care dispun Franţa şi Marea Britanie. D-sa trage concluzia că victoria e sigură, ineluctabilă şi că, după acest războiu, Imperiul va fi destul de bogat în active de tot felul încât să asigure tuturor cetăţenilor săi o existenţă sigură şi prosperă".

Socoteala pare a fi cam prea de-acasă.

REVIZUIRI ŞI DEMASCARI

O carte de mare actualitate şi de senzaţionale destăinuiri istorice.

„Acţiunea politică şi militară a României în 1919" de Gh. I. Brătianu.

Niciodată, carte n'a apărut în condiţiuni de oportunitate şi utilitate mai proprii, ca aceasta, publicată acum câteva luni, sub auspiciile „Aşezământului Ion C. Brătianu" de către d. Gh. I. Brătianu despre „Acţiunea politică şi militară a României în 1919 — în lumina corespendenţii diplomatice a lui Ion I. C. Brătianu". **In adevăr, un mare războiu zguduie iarăşi temeiurile de existenţă a Europei, ameninţând să antreneze în încleştarea lui şi să o nimicească, toată lucrarea de pace şi de civilizaţie cu trudă de popoarele bătrânului Continent, în cei douăzeci de ani, de relativă linişte, scurşi dela încheerea războiului mondial trecut. Toate instrumentele de propagandă, ale technicei moderne, cari lasă în umbră pe cele cunoscute din 1914, au fost puse în funcţie la maximum de tensiune, spre a spori întinderea focului deslănţuit le 2 Septembrie 1939; iar peste activitatea oficială, dictată de explicabile egoisme ce se vor suplinite, se agită isterică, neogoită, fioroasă pofta de răzbunare a iudaismului rostogolit de pe toate pedestalurile de glorie şi de dominaţie universală, pe care şi le cucerise la încheerea păcii din 1919. Nu lipsesc din acest concert macabru, nici linguşiri, nici ameninţări; nici tentative de beneficiu ispititoare, nici străvezii perspective de represalii; nici svonuri tactice şi zăpăcitoare de pericole mai mult sau mai puţin imaginare, nici asigurări mai mult sau mai puţin perfide, pe cari nimic nu le justifică şi ni-[illegible].**

In dezorientarea generală, pe care o crează pretutindenea această feroce luptă a imponderabilelor, cartea d-lui Gh. I. Brătianu aduce, pentru opinia publică românească, elemente solide de orientare cumpănite şi de bună judecată. Aduce însă şi un exemplu istoric de dârză, conştientă şi înălţătoare demnitate românească, aşa cum se desprinde ca singură din atitudinea lui Ion I. C. Brătianu în 1919, exemplu care pentru moralul maselor româneşti, în împrejurările actuale, este o mare şi salutară binefacere.

Pentru ce am făcut războiul din 1916 aşa cum l-am făcut, ştiu prea bine. Orice războiu trebuie să aibă o justificare. O justificare biologică, sau o justificare a obiectivelor. Pentru ce am merge acum în războiu? După douăzeci şi doi de ani de la încheierea unui războiu, care timp de cinci ani a secerat milioane de vieţi omeneşti; după revoluţia comunistă, după războiul civil spaniol şi după campania italiană în Abisinia, cari au sporit deficitul uman al Europei, de o justificare biologică generală sau locală, a acestui războiu, nu poate fi vorba. In ceea ce priveşte motivele cari au determinat în Septembrie 1939 guvernele francez şi englez să declare războiul Germaniei, rămâne istoricii să le aprecieze; celelalte popoare ale Europei şi-au mărturisit cu insistenţă voinţa lor de a rămâne în afara conflictului, neutru sau nebeligerante, iar această voinţă a fost pretutindenea dictată de raţiunea organică a nevoii de pace şi de imperioasă necesitate a păstrării patrimoniilor naţionale, morale şi materiale, pe toată suprafaţa europeană neatinsă direct de obiectivele vizibile ale acestui războiu.

Iată temeiuri cari îndreptăţesc suficient neutralitatea României. Dar cartea d-lui Gh. I. Brătianu ne dovedeşte că avem şi alte motive, de ordin experimental, cari ne sfătuiesc să rezistăm tuturor ispitelor şi tuturor ameninţărilor, ce tind să ne smulgă din rosturile noastre. In două împrejurări istorice, alianţele României cu mari puteri s'au soldat anevoie pe linia drepturilor noastre şi în măsura sacrificiilor făcute pentru afirmarea lor. După războiul de independenţă de la 1877-1878, congresul păcii dela Berlin ne condiţiona recunoaşterea acestei independenţe pentru care vărsasem sânge la Plevna şi la Griviţa, salvând armatele imperiale ruse de la greu impas, de acceptarea clauzei pentru emanciparea jidanilor. S'au găsit atunci în camera franceză energice glasuri de înţelegere pentru noi, cari să potolească zelul şi aroganţele ambasadorului Waddington; dar am pierdut Sudul Basarabiei, pe care ni-l restituise Napoleon al III-lea după victoria din Crimeea, răsluit pentru a doua oară de marea noastră aliată, Rusia. Ce am pătimit a doua oară, ne mărturisesc documentele pe cari le prezintă, cu atâta tact, discernământ şi obiectivitate d. Gh. I. Brătianu în lucrarea sa „Acţiunea politică şi diplomatică a României în 1919".

Şantaj încă de la 23 Decembrie 1918. Ceea ce a făcut pe Ion I. C. Brătianu, care revenise în fruntea guvernului la Bucureşti, să telegrafieze miniştrilor noştri la Paris şi la Londra, următoarele dispoziţiuni: „Dacă Franţa, cum a spus Pichon, voeşte să ne asigure toate revendicările, singurul teren pe care poate acţiona cu eficacitate este acel al tratatului de alianţă" **din 1916 (pag. 29). Ori Anglia se opunea la recunoaşterea calităţii noastre de aliaţi (pag. 30) iar America nu recunoaştea tratatele încheiate înainte de intrarea ei în războiu, în primăvara anului 1917 (pag. 31).**

Pentru cele două mari democraţii, care se considerau trimise de Dumnezeu să facă fericirea omenirii, noi nu existam. Ni se precupeţia sângele ţăranului, muncitorului şi intelectualului român vărsat la Cerna, la Dragoslavele, la Forumbacu, la Oituz, la Mărăşeşti şi la Mărăşti; ni se contestau drepturi, cari ni se recunoscuseră şi în 1916 şi în 1918 la încheierea armistiţiului. A învins fireşte punctul nostru de vedere, susţinut de Franţa, şi de Italia, dar numai în parte şi aplicându-ni-se, ca aliaţi, un tratament, tot timpul conferinţei, mai rău şi mai desagreabil decât învinşilor. Ni s'a admis participarea numai cu doi delegaţi. „Chestiune de protocol, din care însă se puteau deduce simpatiile şi antipatiile". **(pag. 47). Vom vedea în cele ce urmează din ce se născuse această antipatie împotriva României în sânul celor Patru Mari faţă la Wilson şi Lloyd George, in-[illegible] ceau, reflexivă la Orlando terorizat de ceilalţi trei.**

Unde apare Rothschild, Levy şi Fildermann

Ion I. C. Brătianu a fost crunt atacat, atunci, în perioada când el se lupta la Paris pentru drepturile noastre de aliaţi, pentru justeţea revendicărilor noastre naţionale, ca şi pentru mândria de Stat independent a României. Cine a trăit acele vremi nu se poate să nu-şi amintească cu indignare ferocitatea „campaniilor" presei jidoveşti a Sărindarului, plăcerea deabolică a tuturor haimanalelor, cari vreau în acea vreme opinia publică a ţării româneşti, de a denatura opera şi a întina personalitatea delegatului României la conferinţa de pace.

Ion I. C. Brătianu a socotit, că e interesul poporului român proaspăt unit în aceleaşi graniţe să nu se apere şi să nu divulge cauzele reale ale tratamentului ce ni se impunea la Paris. A trecut cu dispreţ peste injuriile interesate, comandate, ale unora, ca şi peste credulitatea ofensatoare a altora. Abia acum ne dăm seama de grandoarea cestui caracter, şi abia acum, din documentele pe cari le prezintă cu atâta discreţie fiul său, ne explicăm toată tragedia istorică parcursă de poporul român în 1919.

Când I. I. C. Brătianu a sosit la Paris, la începutul lunei Ianuarie 1919, ca prim delegat al României la conferinţa de pace, situaţia noastră defavorabilă era făcută. Ni se recunoscuse calitatea de aliaţi, dar revendicările noastre, cele mai juste şi incontestabile, li se făceau mereu şicane şi greutăţi. După trei săptămâni de intervenţii şi memorii prezentate mai marilor soborului, lucrurile se explicau: **„Chestiunea evreiască, problemă internaţională prin definiţie, cu multiplele şi variatele ei legături, care îngreuiase atât de mult situaţia României mici la congresul de la Berlin, se aşează acum din nou în calea noastră la conferinţa de pace din Paris",** scrie d. Gh. I. Brătianu (pag. 51). Prevăzând că ne vom izbi iarăşi de coaliţia israelită universală guvernul nostru dăduse un decret care soluţiona problema naturalizării jidanilor, dar în mod individual, ca un act de iniţiativă a unui stat suveran şi nu ca o obligaţie contractuală faţă de un for internaţional. Jidanii însă nu erau mulţumiţi. Voiau îngenunchierea României, care rezista de 70 de ani pe această chestiune şi au început instigaţiile în toate cancelariile, la Londra, la Paris şi la New-York. La 12 Februarie, Ion I. C. Brătianu scria de la Paris lui Pherechide, locţiitor de preşedinte al Consiliului.

„Evreii de aici, sub influenţa sugestiilor şi a documentării primite din România, consideră decretul nostru de naturalizare ca nedestulător". (pag. 51).

Şi mai departe:

„Am avut lungi convorbiri în această privinţă cu Edouard de Rothschild, preşedintele consistorului evreesc din Franţa, şi cu Israel Levy, mare rabin al Franţei. Ar fi bine să examinaţi această chestiune cu dorinţa de a isbuti, dacă situaţia politică o permite, căci aici ne găsim în faţa unor grave dificultăţi".

Aşa dar:

Ca să ne putem spune cuvântul la conferinţa de pace, după un războiu ruinător de doi ani, ni se cerea hârtie în regulă dela Edouard de Rothschild şi Israel Levy, care, desigur, nu ni-o acordau decât cu parafă de recunoaştere de la Fildermann. Ori în 1916, tratatul de alianţă nu-l semna alături de noi, nici Rothschild, nici Levy, nici Fildermann.

Dificultăţile de aici porneau, şi ele au dăinuit cât timp a ţinut conferinţa de pace sub forme şi aspecte diferite, în împrejurări diferite, dar cu o perfectă continuitate în substanţa lor iudaică.

Acum paisprezece ani

PRINŢUL *)

Noi ştim că dacă eşti departe
Şi porţi cu greu toiagul pribegiei,
Tu vei rămâne dincolo de moarte
Copilul României.

Sinaia cu pădurile-i de brad,
Cu munţii dârji ca sufletul tău tare,
Se 'ntreabă unde-i mândrul ei răsad,
Pe care ţărm şi zare?

Te cântă Peleşul când sprinten saltă
Şi şoimii ce te-au învăţat să sbori,
Căci ai râvnit o lume prea înaltă,
Chiar pentru Regi nemuritori!

Setos de ceruri şi nemărginire
Ai dat un tron pe-o zi de libertate
Şi-ai vrut atât: Să nu-ţi mai spunem „Sire"
Ci ca oricui să-Ţi spunem „frate".

Mai viu, mai bun, mai blând ca niciodată
Trăeşti în toţi copiii ţării Tale
Şi creşti ca o poveste minunată
In doina de pe cale!

Alături eşti cu cei săraci şi goi,
In toată truda lor doar Tu trăeşti
Şi eşti în tot ce-i bun şi sfânt în noi,
Şi 'n zâmbetele noastre eşti.

Chiar de-a voi tăcerea să Te 'ngroape
In nesfârşitul zărilor albastre,
Te vom simţi deapururea aproape
De sufletele noastre.

O pribegiile cu drumuri crunte
Nu pot să stingă flacăra iubirii;
Ci schimbă doar coroana de pe frunte
Cu spinii mântuirii.

Ion Sân-Giorgiu

5 Ianuarie 1928

*) Această poezie a fost publicată întâi în Neamul Românesc Literar din 10 Ianuarie 1928 şi apoi într'un număr mare de foi volante împrăştiate în ţară.

Preţul sângelui la bursa umanitarismului

Delegaţia română la conferinţa de pace din 1918 s'a găsit dela început în faţa unor dificultăţi cu totul inexplicabil, în situaţia noastră de aliaţi ai puterilor victorioase. Deşi Regele Ferdinand refuzase să ratifice tratatul de la Buftea; deşi armata română reintrase în războiu alăturea de aliaţi, solicitată de la Paris să coopereze cu forţele generalului Berthelot cari înaintau de la sud de Dunăre; deşi România în doi ani de războiu făcuse grele sacrificii şi adusese reale servicii militare aliaţilor, chiar din primele zile ale organizării conferinţei de pace se punea chestiunea dacă putem fi socotiţi ca aliaţi, sau nu. Constantin Diamandy semnala acest început de

Şedinţa Conferinţei de Pace din 7 Mai 1919

Petrolul şi mesianismul iudaic

Jidanul e în orice împrejurare un om de afaceri. Chiar când preocupările lui sunt numai de ordin spiritual, nu neglijează latura practică a momentului nespeculată. Aşa s'a întâmplat şi la conferinţa de la Paris, unde şi-au dat întâlnire în egală măsură năzuinţele ideale ale iudaismului şi interesele de tarabă ale marilor întreprinderi jidoveşti. In cartea sa, d. Gh. I. Brătianu are un capitol extrem de preţios pentru înţelegerea atmosferei de la conferinţa de pace din 1919 şi de mare actualitate în zilele noastre. Cu maniera să de om de ştiinţă şi în spiritul educaţiei de bună cuviinţă, pe care primit-o şi îi stă bine, iată cum prefaţează d-sa capitolul: „Problemele păcii şi ale petrolului".

„E întotdeauna un rol ingrat de a pătrunde în dosul scenei. La lumina rampei, totul se înfăţişează ornat şi impunător; palatele îşi înalţă clădirile măreţe, grădinile de pomi se întind departe până la margini de pădure, pe care le luminează, după coloritul lămpilor, căldura soarelui de amiază sau razele reci ale lunii. De treci însă în dosul decorului, nu mai vezi decât pânza şi cartonul şi maşinăria care manevrează faţadele, după nevoile reprezentaţiei. Aici nimic nu mai este estetic, totul e însă efectiv.

„Aceleaşi impresii se pot căpăta şi în dosul scenei politice. Faţada conferinţei era desigur din cele mai impunătoare: pace şi justiţie, înfrăţirea popoarelor; în dosul ei însă, o puternică maşinărie economică determina schimbările de decor, impunând adeseori şi personagiilor atitudini corespunzătoare".

Susţinem desigur ideea generoasă ideologie de faţadă a lui Wilson iniţiau şi ridicau în slăvi încântătoare instituţie a Ligii Naţiunilor ca for tutelar mondial pe seama poporului ales, impuneau şi obţineau „dreptate şi egalitate în drepturi" pentru jidani, dar nu uitau că sunt şi beneficii materiale de tras din această împrejurare, poate unică. Chestiunea petrolului s'a pus astfel pe primul plan în dosul măreţelor decoruri umanitare ale conferinţei de la Paris.

In urma unor conversaţii cari avuseseră loc la Copenhaga între Litvinov şi unii agenţi americani, idealistul Wilson era ţinut să nu

(Continuare în pag. IV)

REVIZUIRI ȘI DEMASCĂRI

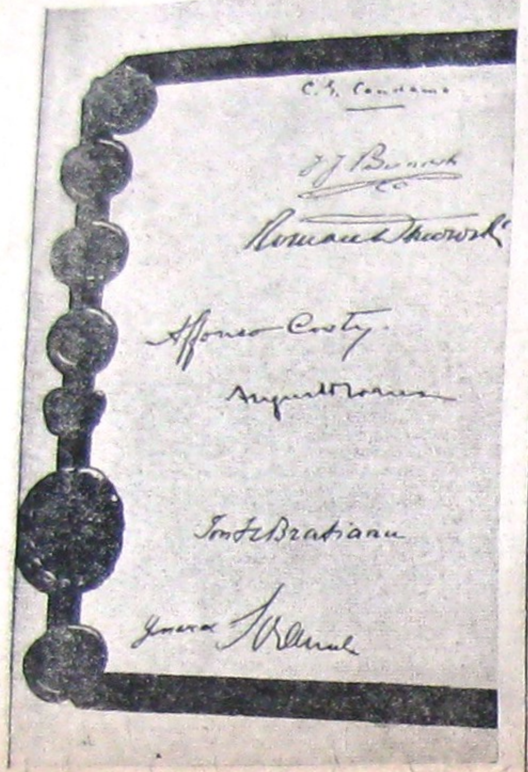

Pagina tratatului dela Versailles cu semnăturile delegaților României

negiljeze interesele cari angajau marile grupuri petrolifere americane în Rusia, bolșevizată așa cum era (pag. 45). Când Brătianu solicita un împrumut neînsemnat, care să acopere în lipsa noastră de devize, cheltuielile delegației române la Paris i s'a pus „condiția unei prealabile declarații privitoare la petrol". (pag. 62). Imprumutul s'a făcut fără această condiție respinsă, **„dar peste câteva zile problema era pusă din nou de d. Berenger, de astădată în înțelegere cu guvernul englez".** Prof Mazarec expertul nostru, a fost nevoit să intre în discuții, dar au aflat și americanii de afacere și Baruch ne-a amenințat că serviciul lor de aprovizionare va sista orice expediție în România, dacă acordăm altora concesiunea. **„Apetiturile se deșteptaseră. Un domn Salder, care venise întâi cu o propunere de 35% pentru un grup englez, apăruse acum ca să trateze pentru altul american cu 51%".** (pag. 63). Hoover, care conducea întreaga organizare a aprovizionării, a trecut chiar la represalii, trimițându-ne o notă, aproape ultimatum. **„In ultima analiză, scria Ion I. C. Brătianu lui Pherechide la București (pag. 64) aprovizionarea va depinde tot de chestiunea petrolului, căci, de fapt, această nouă atitudine a oamenilor de afaceri americani e datorită (societății) Standard Oil".** Umanitarismul își arată colții feroce.

Rivalitățile de interese din spatele reprezentanților marilor puteri ni-au salvat, dar dificultățile n'au dispărut. Când conferința a intrat în faza ei finală, problema petrolului a reapărut deodată cu chestiunea minorităților. **„Este chestiunea evreiască care apare sub această nouă formă" (pag. 74)** scria I. I. C. Brătianu către Pherechide. Iar d. Gh. I. Brătianu face (pag. 73-74) această impresionantă constatare:

„Tocmai la sfârșitul lui Aprilie, chestiunile petrolifere se aflau în discuția factorilor economici ai Conferinței. Aceste interese priveau în oarecare măsură Polonia, cu zăcămintele ei din Galiția, dar mai mult încă România. E interesant de observat, că problema unui control al regimului minorităților s'a pus aproape în acelaș timp pentru ambele țări".

Astfel s'a creat poziția noastră de rezistență, căreia I. I. C. Brătianu i-a făcut față cu egal tact și demnitate. Ni se impunea, spune d. Gh. Brătianu, o îndoită tutelă în materie de administrație și politică internă", (Tratatul de pace cu Austria, Partea II-a, clauze politice, secția IV, art. 5 — dreptul Marilor Puteri de a ocroti în România locuitorii care diferă de majoritatea populației prin rasă, limbă sau religie) și pentru chestiunile economice (angajament de a accepta inserțiunea într'un tratat cu Marile Puteri a dispozițiunilor pe care acestea le vor găsi necesare spre a ocroti libertatea tranzitului și un regim echitabil pentru negoțul celorlalte națiuni).

Până la 2 Iulie, când a părăsit conferința, refuzând să semneze condițiile tratatului de la St. Germain, I. I. C. Brătianu s'a luptat cu hidra iudaică, a făcut propuneri, a prezentat memorii, a ridicat argumente, a invocat temeiuri juridice și de fapt, a demascat uneltiri din umbră. Admirat de unii, temut și urât de alții, reprezentantul României aliate la conferința de la Paris a întâmpinat numai șicane și mizerii. Reaua voință a mers până la a ni se cere plebiscit în Basarabia, până la a ni se formula pretenția de a împărți Dobrogea cu Bulgaria învinsă, până la a ni se reproșa nouă revoluția bolșevică din Ungaria, până a ni se ordona să ne retragem armatele de pe Tisa, unde noi singurii dintre aliați rămăsesem, ca și la Nistru, în stare de războiu după încheerea armistițiului din 1918, strajă credincioasă împotriva pericolului de bolșevizare a Europei Centrale.

Vom vedea în numărul viitor, din examinarea celuilalt capitol al cărții d-lui Gh. I. Brătianu, privitor la acțiunea militară a României, că nici în fața noilor sacrificii ale poporului român, în slujba ordinei europene, iudaismul n'a dezarmat împotriva noastră.

D. I. CUCU

Cronica dramatică

Cuvinte pentru inceput

Cronica dramatică pe care o începem aici ne îndeamnă la câteva considerații preliminarii. Știm cum se face această „cronică" în mai toate publicațiile noastre. Aproape întotdeauna fără pricepere — desigur! Și deatâtea ori, par'că fără talent... Dar nu asta vrem să spunem. Că studiul teatrului — căci o artă și un studiu este, să fim siguri — se găsește de cele mai multe ori, ca inteligență și pricepere, vecin cu reportagiul de fapte diverse, e o circumstanță de altă gravitate asupra căreia e posibil să ne oprim într'o zi. S'ar spune aproape că o operă de teatru e accesibilă oricui, ca o cafea pe care o iei ca să-ți treci timpul și pe care o „asimilezi" fiindcă ai plătit-o... Și oameni pe cari e sigur că D-zeu i-a păzit riguros de orice preocupări de artă, cred totuși că pot face și fac chiar, cu atâta desinvoltură „cronica dramatică" — fiindcă s'ar părea că asta nu cere decât nevoia de a te distra seara, după ce ai sfârșit „lucrul" dela gazetă... Deaceea poate „cronica dramatică" a căzut — din pricina servitorilor ei fără 'ndoială — dar a căzut dela demnitatea senină și suverană a criticei pur și simplu. E numai o biată „cronică", asvârlită în sfertul unei pagini fără cititori — între „sportive" și „diverse". E un lucru de gazetar care, la repezeală și oricum, — face orice... Deaceea eu astăzi nici nu mă mir dacă văd că „maestru" în teatrul „serios", poate fi un om de atât haz ca d. Victor Ion Popa de pildă, și dacă în comedie dimpotrivă poate fi „mare" un om în definitiv trist, ca d. Tudorică Mușatescu, săracul... Dece ne-am mira? Aceștia, cari au fost lăsați să distingă valorile — au într'adevăr exact ce au vrut și ce au putut să vrea.

Și totuși — când stau și mă gândesc puțin! — a te ocupa de opera de artă care se poate produce în frumoasa realitate a Teatrului, nu e nimic mai puțin decât acelaș lucru pe care-l face criticul, adevăratul critic, în fața unei piese pe care a lămurit-o artistul, în fața enigmelor unor culori de pe pânză, în fața unui esseu sau poem... Și poate în teatru sunt toate aceste lucruri la un loc — fiindcă aici, în teatru, acel alt echilibru pe care trebue să-l ofere artistul încearcă, în singurul fel par'că, să fie subt toate formele viu. Am zice aproape că e arta cea mai întreagă — în care poetul espiră și la privilegiul dificil al realului... Faust n'a încercat să trăiască atâtea vieți imposibile pe scândurile scenei? Și, la noi, Caragiale nu și-a strigat drama lui nepricepută tot la teatru?

Dar cu toate astea criticul acestei arte care vedem că se vrea subt toate formele vieței — nu trebue să fie, el, decât un biet „cronicar"!

Adevărul e că oamenii de cultură de cele mai multe ori au crezut că e preferabil să citească un poem dramatic decât să-l cunoască acolo unde unde el încerca să fie viu, au crezut poate că e preferabil să citească un volum de versuri decât să-și piardă altfel o seară — ca și când la teatru n'ar trebui să fie vorba de poet mai întâi! — au privit însfârșit teatrul ca o „distracție" și au lăsat să se ducă la el numai pe aceia cari de cele mai multe ori n'aveau alt nimic de făcut....

Ei, dar bine — ce vreți! N'o să schimbăm noi lumea cum se spune — sau în orice caz asta nu va fi atât de curând.... Altceva însă voiam să spunem în aceste cuvinte care încep și deschid un câmp de muncă. Vrem să spunem anume că munca aceasta are de gând să fie serioasă — ceea ce nu înseamnă, fiți liniștiți, că ne-am gândi să ne interzicem zâmbetul, râsul, care pot fi printre cele mai serioase lucruri din lume!

Nu, dar munca aceasta va fi serioasă, fiindcă își propune să fie onestă — și acesta e sensul pe care aș vrea să-l pricepeți.

Onestă într'adevăr — cinstită! Dacă v'am spus — ceea ce de altfel știați! — că studiul teatrului se face la noi fără pricepere, știați poate mai puțin că de cele mai multe ori el nu este decât un schimb de servicii. Se „laudă" prietenii — se „înjură" adversarii... Și apoi cine nu are o mică prietenă — și chiar una mai mare — în teatru! Și câte servituți nu impune o astfel de rubedenie!

Din toate acestea, vă pot asigura că aici nu se va petrece nimic. Când am pornit să facem serviciul pe care-l împlinim în locul acesta, după ce am fixat onorariul desigur, primul lucru pe care l-am mai cerut a fost o libertate, de care am primit asigurări că nimeni nu și-ar îngădui să se atingă.

Rămânem așadar singuri, cu noi. Putem spune astfel mai întâi că nu avem nici prieteni — nici prietene — și nici dușmani când scriem aici. Avem în schimb — să nu zicem „idei"! dar directive în orice caz.... câteva puncte de vedere — care, sperăm, firește, că se vor vedea! Aceste lucruri singure vor căuta să-și facă loc în coloanele noastre.

Și dacă totuși s'ar întâmpla ca cineva dintre prietenii chiar ai acestei publicații să fie lovit, să știe că noi nu i-am vrut răul — ci binele... — și că totul s'a petrecut nu din vina noastră, ci desigur numai așa cum ar fi spus bunul poet

Par la logique d'une Influence maligne.

Și tomai de aceea, da... n'am fost curagioși? Dar ce vreți! Am luat un pseudonim. Ne apărăm cum putem... TIMEUS, vă amintiți, exploratorul celei mai mari scene care există, a lumii, încercând să pătrundă după toate culisele, peste toate decorurile, trăind în solidaritatea imemorabilă, ideală, a lucrurilor necesare — pe care știți cât de liber le arată în dialogul platonician. La fel și noi, ca el, vom încerca să pătrundem marile taine și alte lumini — pe care numai artiștii știu să le spună. TIMEUS! Nu încercați să-i spargeți secretul... Nu iscodiți la redacție! Ar fi de altfel fără folos: toate măsurile sunt luate ca indiscreții să fie, după cum merită, pedepsiți — induși în eroare! Vi se va spune astfel într'o zi că TIMEUS este, să zicem, d. Camil Petrescu (ce idee!), d. Ștefănescu poate, d. Ion Anestin, d. Sân-Giorgiu chiar, sau domnul ăla scurt de la nu mai știu care ziar, d. Massof în sfârșit sau d. Toma Vlădescu... Sau d. Eftimiu, sau chiar d. Ion Marin Sadoveanu! Ce importă.... Și în fiecare zi câte unul — totul e pregătit! Dar nu-i așa că nu veți înțelege nimic? Decât, indiscreția d-voastră, acreditând un svon sau altul, n'ar face decât să jignească pe acești mari oameni cari n'ar admite să fie solidari cu atâtea lucruri neobicinuite care vă promit că se vor publica aici!

Nu, cine scrie în coloanele acestea... e oricine vreți d-voastră. E un om... care n'a mai scris niciodată! (de altfel se vede...) Săptămâna viitoare el va începe să ridice puțin cortina. Și nu va avea decât un singur gând: să vă spună liber și sincer ce vede.

TIMEUS.

Libertatea

de Friedrich Schiller

Da, libertatea e-o mîndră podoabă. Dar totuși ea șade
Tot așa prost oricărei mulțimi ca porcului sgarda.

La Liga Națiunilor

— Domnilor, în fața acestui războiu oribil, se impune să luăm o hotărâre mare: să așteptăm pacea!

(Gringoire-Paris)

DE VORBA CU D. PROF. ERNST GAMILLSCHEG

despre

- Ce l-a atras spre studiul limbei române și a poporului românesc?
- Lucrarea sa asupra „Originii Românilor".
- Importanța limbei române în complexul limbilor.
- Schimburile culturale româno-germane.
- Misiunea Institutului științific german în România.
- Și multe alte lucruri, pe cari e bine să le știm.

Nu ni este îngăduit să ignorăm ceea ce se petrece în preajma noastră și cu atât mai puțin ceea ce se petrece în mijlocul nostru. De sigur știu unii, puțini, ce rosturi îndeplinește la București Institutul științific german și cine este conducătorul lui, d. prof. Ernst Gamillscheg. Dar nu este fără folos, credem, să se știe mai mult și mai bine, atât despre unul, cât și, mai ales, despre celălalt.

Dincolo de formele vulgare, aspre și inevitabile, ale vieții de toate zilele, se durează laborioasă, calmă și senină, opera de marmoră nevăzută a gândului fără prihană. In acest sentiment am avut impresia, că se regăsește în mijlocul nostru, la Institutul din str. Vasile Lascăr, eminentul profesor de filologie romanică al Universității din Berlin, d. prof. Gamillscheg savantul care de mai bine de 30 de ani s'a aplecat cu interes asupra fenomenului românesc, l-a scrutat cu vasta sa înțelegere și i-a pătruns misterele închise pentru mulți alții și pentru mulți dintre noi. Lucrarea sa despre „Originea Românilor" care va concretiza cercetările sale științifice de o viață de om, atacă una dintre cele mai dificile probleme de istorie, aceea a continuității elementului românesc pe pământul vechii Dacii romane.

Nu știm ce l-a atras mai mult spre noi pe d. prof. Gamillscheg: dificultatea temei care stârnea curiozitatea tânărului asistent al Institutului Român de la Viena, sau aspectul specific al unui popor cu așa de originale înfățișări contemporane, după o așa de ciudată și complexă evoluție istorică? Poate și una, și alta. Știm însă, că ni-am cucerit, un prieten, un mare și statornic prieten, care ne apreciază fără lingușire și ne judecă, prietenește, fără părtinire.

Din rodul trudei sale cunoaștem o parte esențială, exprimată în comunicarea făcută astă iarnă la Academia Prusiană și reeditată în conferința rostită la 31 Martie, în românește, la Fundația Carol I. D. prof. Gamillscheg examinează teoria lui Rössler, reluată mereu de savanții unguri, cu privire la continuitatea poporului român în Dacia Traiană, o combate și o răstoarnă, cu rezultatele cercetărilor sale. Se știe, că Rössler susține, între altele, că nimic nu dovedește prezența elementului românesc la Nord de Dunăre după retragerea administrației romane, sub Aurelian, la Sud de Dunăre, stabilind ca loc al formației poporului român o vagă regiune în Macedonia, Tracia, Scilia, Hiria sau Moezia, în vecinătatea formării poporului albanez, cu a cărui sintază sintaxa limbei române are analogii. După această teorie, s'a scos în mod curent argumentul politic, că în Ardeal elementul românesc a apărut târziu, după unguri, prin năvălire de la Sud la Nord.

D. prof. Gamillscheg se plasează ferm alăturea de cercetătorii români, istorici și filologi, cari au combătut teoria lui Rössler. Pe lângă argumentul istoric al prezenței lui Gelu, domnind la Gilăul de azi, în Munții Apuseni, înainte de dubioasa existență a regelui Bela al II-lea sau al III-lea; pe lângă argumentul istoric al pre- cari le dau denumirile de localități, ca Abrud din latinul Abruttum sau Abritium, ori Ampoiu, din Ampeium, din care ungurii n'au putut face decât Ompoly sau Criș, Crisia-Crissia, maghiarizat arbitrar Körös; d. prof. Gamillscheg aduce argumentul filologic irefutabil. Limba română a rămas constantă, neclintită, pe întreaga întindere a Daciei Traiane. Când infiltrațiunile străine, rămase din diferitele năvăliri cari umplu întunecatul Ev Mediu românesc, au luat contact cu o populație stabilă, romanică, și-au însușit limba autohtonilor și prin acest conduct s'au contopit cu ei. „Nu este o întâmplare, spune d. prof. Gamillscheg, că limba romanică și mai târziu limba română, a devenit limba comună a acestor popoare".

Dece nu e o întâmplare? Fiindcă din cercetările modului de formare a sunetelor, d. prof. Gamillscheg stabilește la isvoarele Crișurilor, Arieșului și Ampoiului, neclintit, însuș spiritul Romei la granița vestică a Daciei Traiane, în Munții Apuseni. Tipic în această privință este fenomenul romanic al transformării lui sl în scl, ca de exemplu în cuvintele slab-sclab, slănină-sclănină, sloi-scloi. Fenomenul se întâlnește, în secolul al V-lea în Sudul Franței și în Nordul Italiei, față de cuvintele germanice ale năvălitorilor și dovedește, că vulgara latină neputând pronunța pe sl, îi transformase în scl. Cuvântul străin a căpătat astfel pecetea Romei la Abrud, ca și pe malurile lacului Como, ca și la poalele Pirineilor.

D. prof. Gamillscheg explică așa continuitatea limbei române și deci a poporului român pe toată întinderea României Mari de azi:

„Cu toate că în 271, Roma a renunțat la dominația ei asupra acestei provincii și cu toate că Balcanii au ajuns sub influența Bizanțului, limba latină a rămas ca limbă administrativă comună până în secolul al VII-lea. Intre sec. VI și VII această limbă a fost însușită și de slavi, cari i-au imprimat un nou caracter. Astfel limba română este o latină vulgară, care s'a desvoltat după formele interioare și exterioare ale limbei slave. Însă când luăm în considerație prima noastră dovadă, aceea că păstorii de la Vest de Mureș au transformat cuvântul român slab în sclab, slănină în sclănină, atuncea observăm în limba comună româno-slavă substratul cel mai puternic, și anume pe cel latin".

In modestul cabinet de lucru, pe care d. prof. Gamillscheg îl ocupă la Institutul științific german din București, marele nostru prieten mă primește cu bunăvoință, dar și cu un vag sentiment de spaimă. N'are obișnuința gazetarilor și cu atât mai puțin a ceea ce o anumită optică academică, îndestul verificată de noi, consideră drept „reclamă". Mă conving de asta după ce se rupe ghiața și d. prof. Gamillscheg consimte să vorbească despre d-sa și despre intențiile sale la direcțiunea Institutului. Când îi propun să mi acorde și o fotografie, Refuză amabil, dar net:

— Pentru un boxeur poate fi plăcut așa ceva, pentru mine nu.

Mă las convins, fără nicio greutate, și ascult. D. prof. Gamillscheg vorbește o lineară, aproape geometrică, limbă literară românească. Fără artificii, expresiunea îmbracă gândul în contururi de cristal, limpezi și adânci în acelaș timp. Surprins, adeseori mă opresc din grabnica înregistrare grafică a frazelor ce se scurg domol, desăvârșite. In fața mea, dincolo de postata mesii, privirile vorbitorului mă îndeamnă tăcut: „scrie, scrie; mai este", nebănuind cauza acestor întreruperi. Și am scris cele ce urmează:

Vorbește d. prof. Ernest Gamillscheg

„Legăturile mele cu limba română au început la Viena, în 1906. Pe atunci, d. Sextil Pușcariu, actualmente profesor la Universitatea din Cluj, era conferențiar al universității vieneze și preda cursuri despre limba română.

„Acest tânăr profesor a pregătit terenul pentru înființarea unui institut român la Universitatea din Viena, unde din 1913 și până la isbucnirea războiului, am fost asistent. In aceste împrejurări am recunoscut, ca și marele meu profesor Meyer-Lübke, necesitatea de a trece dela studiul teoretic al limbei române, la studiul practic al poporului român, după ce mai înainte, la Paris, am obținut la d. Mario Roques, diploma de română. Ca asistent, în primăvara anului 1914, am fost în România timp de 2 luni, cu intenția să mă familiarizez, pe cât se putea, cu dialectul din împrejurimile orașului Tg. Jiu, deoarece o povestire populară, publicată în „Convorbiri Literare", care provenea din această regiune, atrăsese atențiunea mea.

„Mai întâi am încercat să-mi completez cunoștințele de limba română la București. Am audiat la Densușianu, la d. Konrad Richter și, ca istoric, pe Onciul care pentru prima dată m'a introdus în problemele legate de originea românilor.

„De atunci limba română a format totdeauna o parte importantă în cadrul cercetărilor mele științifice. Am publicat astfel o lucrare asupra dialectelor din Oltenia și, mai târziu, în anul 1936, o carte despre dialectul din Șerbănești, jud. Olt. Dar și în afară de aceste două cărți, m'am ocupat mereu de problemele în legătură cu limba română.

„In teza mea de docență despre desvoltarea sistemului verbal în limbile romanice, limba română ocupă un loc important. Intr'o conferință ținută la Academia Prusiană de știință, am tratat formarea articolului român și fiindcă în timpul studiilor mele la Paris mă ocupasem de geografie linguistică sub conducerea marelui maestru în acest domeniu, profesorul Gilliéron, am salutat cu un interes deosebit publicarea Atlasului linguistic roman. Această publicație a dat prilejul pentru întemeierea unei comunități de muncă germano-române la Berlin și rezultatul ei a fost o carte despre **„Originea Românilor"**, din care o parte însemnată a fost prezentată, sub forma unei conferințe, la Academia Prusiană.

„Din cercetarea linguistică s'a născut interesul meu pentru viața românească și în anul 1913 m'am ocupat, ca asistent la Institutul Român dela Viena, cu problemele economice românești. Am ținut chiar și o conferință la societatea romaniștilor din Viena, în prezența mai multor membri ai societății studenților români, vorbind despre legăturile economice dintre România și Austria. S'ar părea ciudată această deviere în preocuparea unui filolog, cu atât mai mult cu cât mărturisesc, că în domeniul economic sunt un profan. Dar întâmplarea are totuși o explicație. Am călătorit totdeauna prin România cu ochii larg deschiși și am remarcat astfel, din ce în ce mai mult și mai concludent, că țările noastre se complectează într'un fel minunat, atât pe plan practic, cât și spiritual.

DE LA EMINESCU ȘI CREANGĂ PÂNĂ AZI

„De la început, literatura română mi-a deșteptat cel mai mare interes. Cel dintâi imbold îl datorez d-lui Mario Roques, cu care am citit la „Ecole des langues orientales" pe Creangă și pe Eminescu. La amândoi acești autori le-am rămas credincios până azi, timp de aproape 30 de ani. Din Eminescu am putut să public prima traducere în limba germană făcută de d. Konrad Richter, care a obținut premiul Academiei Române. Publicarea s'a făcut în editura Wilh. Gram de la Iena.

„Cu toate, că potrivit cu direcția studiilor mele, sunt în primul rând filolog, literatura română m'a atras totuș aproape mai mult decât celelalte literaturi romanice. In deosebi m'au fermecat nuvelele și romanele românești. In anul 1918, sub impresia călătoriei mele în România, am tradus în germană nuvelele d-lui I. Al. Brătescu-Voinești „Niculăiță Minciună", pe care am citit-o într'un cerc de tineri camarazi de la Universitatea din Viena și, mai târziu, cu prilejul unei reuniuni a studenților mei de la Innsbruck. Astfel am putut deștepta și interesul studenților mei pentru limba și cultura românească, având mulțumirea de a vedea, mai târziu, pe trei dintre aceștia, cari au ajuns să facă o carieră universitară, ocupându-se [illegible] de viața românească.

„Nuvelele lui Slavici, romanele d-lor M. Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Ionel Teodoreanu și Em. Bucuța, poeziile d-lor I. Pillat, Lucian Blaga, Nichifor Crainic, Voiculescu și alții, m'au impresionat în mod deosebit. De mulți ani, preocuparea mea de căpetenie este să fac cunoscute în Germania aceste valori culturale ale României, aproape cu totul necunoscute. Astfel de acum 10 ani am început să invit la Universitatea din Berlin, an de an, câțiva profesori și literați români, ca acești reprezentanți ai vieții culturale românești să ne informeze, din punctul lor de vedere, despre problemele României. Menționez dintre oaspeții pe cari i-am avut la Berlin, pe d-nii prof. I. Nistor, prof. Sextil Pușcariu, prof. Gh. I. Brătianu, prof. Caracostea, I. Pillat, prof. Țigara-Samurcaș. Conferințele cele mai interesante, ținute de profesorii români la Berlin, s'au publicat în mici broșuri, până azi în număr de 15, și ele au contribuit în Germania la răspândirea cunoștințelor despre România actuală.

TEMEIURI DE RECIPROCĂ CUNOAȘTERE

„Consider însărcinarea ce mi s'a dat de a prelua direcțiunea Institutului științific german din România drept rezultatul și încununarea acestor străduințe ale mele de aproape 30 de ani. Scopul Institutului este să stabilească punțile de contact ale unei colaborări permanente între Germania și România pe toate suprafețele de manifestare culturală sau științifică. Realizarea în amănunte se va fixa de la sine, potrivit împrejurărilor prin activitatea profesorilor, savanților, oamenilor de cultură și literaților ce vor lucra în Institut. O mare bibliotecă, cuprinzând cele mai vaste domenii de cercetare, care nu va sta însă zăvorită unilateral între pereții Institutului, ci va fi prezentă oriunde nevoia cărții germane se va face simțită, va întregi această activitate. De asemenea, Institutul va răspunde cercetătorilor din România la orice întrebare științifică i se va adresa, fie prin specialiștii pe cari îi are aici, fie trimițând chestionarele în Germania pentru a fi complectate de persoanele competente de acolo.

„Activitatea culturală a început mai de mult cu înființarea câtorva cursuri de limba germană, cari se vor lărgi în toamna viitoare, ca întreaga activitate a Institutului de altfel. Ea se va spori cu un larg program de conferințe ținute de savanții germani precum și de către prietenii noștri români, conferințe cari să mijlocească pe de o parte răspândirea culturii germane în România și lărgirea cunoștințelor despre România actuală în cercuri germane, cât mai cuprinzătoare.

„Rolul institutului este deci să ne cunoaștem unii pe alții, că pe amândouă popoarele noastre nu le separă nicio dificultate esențială și că, mai mult chiar, în domeniul economic totul le apropie, le întregește și le definește o stare de reciprocă dependență. Dacă această convingere își face drum, va fi liberă și calea pentru o adevărată și durabilă prietenie".

D. prof. Gamillscheg mă privește calm cu ochii săi senini cum îmi strâng hârtiile. Infățișarea sa blândă, de o deconcertantă discreție, parcă se scuză: „Vedeți, aș vrea să fac ceva mai mult și mai bine, decât am făcut până acum de când vă cunosc". Dar gândul nu se rostește decât în urarea ceremonioasă de despărțire însoțită de un zâmbet amabil, care spune poate mai mult.

D. MOLDOVANU

LA HOTARE

Departe în Apus se sbat Titanii
Și vântură al harței duh nebun;
Răsbate pân' la noi lătrat de tun
Ca un suspin al strașnicei pierzanii.

Pe-al țării hat s'au grămădit țăranii
Să-și apere pământul lor străbun,
Cu ochii ațițiți spre căpcăun,
Spre zări de plumb unde vădesc hultanii.

In adăpost, afetele hurmuze
Lângă soldat, așteaptă ca și el
Să 'mproaște foc prin ploaie de obuze...

Când Regele păși-va la hotare,
Muind în sânge pana-i de oțel,
Va isvodi o Românie Tare.

[illegible] Iunie 1940. Gh. A. Cuza

Baraje de sârmă ghimpată pe granița de Vest.

Cronica militară

In mai puțin de două luni, războiul din Apus și-a schimbat fundamental pozițiile în avantajul armatelor germane. Să recapitulăm sumar faptele petrecute.

La 8 Aprilie forțele navale britanice pătrund în apele teritoriale Norvegiene și așează trei baraje de mine pentru închiderea circulației spre Germania din portul Narvik. Replica forțelor germane a fost fulgerătoare. Armatele Reich-ului pătrund în Danemarca cu consimțământul guvernului danez și ocupă strâmtorile, punctele strategice și aeroporturile. Detașamente îmbarcate pe vapoare sau transportate în avioane debarcau în acelaș timp la Oslo, la Kristiansund, la Stavanger, la Trondheim și la Narvik ocupând posturile și întăriturile de pe coasta norvegiană. Guvernul norvegian a refuzat propunerea germană de a i se asigura neutralitatea, ca Danemarcei și considerându-se în stare de războiu cu Germania a decretat mobilizarea armatei norvegiene, cerând ajutorul aliaților.

Războiul din nord începea. Aliații însă au pierdut momentul. Marina engleză, care trebuia să facă o debarcare la Bergen, a ezitat. Când la 17 Aprilie a debarcat la Nansos și la Andalsnes era prea târziu. Trupelor germane, consolidate în sudul Norvegiei, li-a fost relativ ușor să dea peste cap, în mai puțin de 20 de zile intervenția aliaților.

Conducerea de războiu a aliaților a săvârșit atunci cea mai mare greșeală tactică, angajând războiul în Nord, unde nu aveau nici inițiativa, nici pozițiile strategice în avantajul lor. Dacă la ocuparea Norvegiei de către armatele germane aliații ar fi atacat Reich-ul cu obiectivul de mai târziu al regiunei Ruhr, poate că altele ar fi fost pozițiile războiului din Apus. Și aici comandamentul german a fost mai prompt, dejucând planurile întârziate ale aliaților, prin inițiativa din noaptea de 9 spre 10 Maiu, când forțele Reich-ului au intrat în Olanda, în Belgia și Luxemburg.

Adevăratul războiu, care avea să angajeze toate puterile de luptă ale celor două tabere, abia acum începea. Germanii au dovedit în această împrejurare o formidabilă pregătire militară și o organizare perfectă a mijloacelor ei ofensive. In cinci zile armata olandeză a capitulat, iar regatul Reginei Wilhelmina aproape în întregime ocupat. Sistemul de apărare al canalurilor de inundare n'a avut timp să fie pus în funcțiune, împiedecat de rapida manevră a trupelor de parașutiști și de fulgerătoarea forță de atac a aviației. In acelaș timp, atacurile combinate de parașutiști, aviație și care de asalt deschideau largi căi de penetrație prin liniile belgiene de fortificații dela granița germană. O mare bătălie istorică se angaja. Ea s'a soldat cu capitularea armatelor comandate de regele Leopold al III-lea după 18 zile de eroică apărare a teritoriului național, cu spargerea fortificațiilor franceze din Nord și ocuparea unui teritoriu francez, care se întinde dela Thionville pe la Sud de Sedan, Sud Rethel, Laon, Sud St. Quientin, Amiens, până la Abbville pe malul Canalului Mânecii.

După capitularea armatei belgiene, trupele expediționare franco-britanice au continuat lupta, apărând cu îndârjire retragerea lor spre mare. Strânse zi de zi în cleștele de fier al înaintării germane, ele și-au redus necontenit spațiul de luptă, lăsând în urma lor un vast material de războiu și aproximativ 300.000 de prizonieri. Ultima fază a luptelor din Nord a fost asediul cetății Dunkerque, care a căzut pe ziua de 6 Iunie. Retragerea trupelor îmbarcate spre Anglia a fost în tot acest timp hărțuită de aviația germană de bombardament, care a pricinuit în porturi și pe mare grele pierderi aliaților.

O nouă fază a războiului va începe în curând. Germanii ocupă Olanda, Belgia și Nordul Franței, dispunând de peste o mie de kilometri de litoral maritim, în imediata vecinătate a Angliei. Ei sunt stăpâni pe canalul neminat, care face legătura maritimă între Dover și Calais. In plus au de partea lor o imensă pradă de războiu, care acopere pierderile și toată neprețuita forță pe care o dă victoria. Aliații, după înfrângerea suferită, vor avea nevoie să se refacă pe noua lor poziție ce li s'a creat. Marile schimbări în comandamentul britanic și francez indică un început, a cărui eficiență rămâne să fie verificată de evoluția de aici înainte a războiului.

STRATEGOS

UN ARTICOL AL GENERALULUI A. MELCHIORI DESPRE PREGATIREA DE RAZBOIU A GERMANIEI

Generalul Alessandro Melchiori, face parte dintre colaboratorii cei mai vechi ai Ducelui și dintre cei ce au participat la marșul asupra Romei. Ca general al Miliției fasciste a luat parte, distingându-se, la războiul etiopian, unde a fost rănit. Generalul Melchiori este directorul reputatei reviste „Milizia Fascista" și a fost însărcinat de Duce, în repetate rânduri, cu misiuni speciale în străinătate.

Pentru cineva, care n'a stat decât puțin timp în Germania de astăzi și care n'a văzut decât puține lucruri, poate că-i este mai ușor să rezume impresiile sale despre „Germania în luptă", decât mie, care am vizitat în repetate rânduri cel de-al treilea Reich și aceasta cu ședere mai lungi. Mă voi mărgini deci să fac o sinteză a celor ce am văzut și am trăit, impresii ce au fost complectate și cu ocazia ultimei mele vizite, de patru sătămâni, în Reich. Nu trebue să ascund faptul că privesc Germania **cu ochi de prieten.** Aceasta nu înseamnă însă că impresiile și concluziile mele n'ar îmbrăca un caracter critic și obiectiv.

Aș dori să schițez situația Reichului din trei puncte de vedere: militar, politic și economic. Prețuirea puterii militare a Reichului am dobândit-o în numeroase vizite din ultimii 3 ani, vizite pe care le-am făcut cu ocazia îndeplinirii misiunilor mele speciale în Germania. Am cunoscut deci Armata germană în timp de pace și în timp de războiu și pot să spun cu cugetul împăcat: **dacă Poporul german este mândru de armata sa și dacă vede în soldații săi cea mai înaltă expresiune a puterii și a trăiniciei unei mândre tradiții, care n'a fost ruptă niciodată, acest popor are dreptate.** Acei care au participat la parăzile militare din timp de pace, își manifestau dorința de a vedea odată armata și la războiu, în fața inamicului. Ei bine pot-s'o mărturisesc: n'am putut face nicio deosebire între armata germană din timp de pace și cea din timp de războiu. Am întâlnit, în valea Moselei, detașamente de infanterie în marș spre linia de foc. Ținuta lor era fără cusur, disciplina desăvârșită, iar înfățișarea îngrijită. Aceste detașamente mi-au amintit coloanele pe care le-am văzut defilând în fața Führerului celui de-al treilea Reich, la Berlin, într'o strălucitoare zi de vară. Așa am găsit infanteria și artileria, în acoperirile pădurilor de frontieră, în amplasamentele tunurilor și în adăposturi: un exemplu al disciplinei, al ordinei și al împlinirei datoriei.

Armata germană, a cărei mândrie patriotică s'a manifestat cu și mai multă aprindere, oridecâteori dușmănia anumitor țări a încercat să se pună de-a curmezișul drumului de înălțare al Reichului, armata aceasta, cu materialul ei de războiu perfect, cu cea mai modernă artilerie, cu tancurile cele mai puternice și mai rapide, poate fi considerată ca **una dintre cele mai bune armate ale tuturor timpurilor.**

Din punctul de vedere politic Germania trebuiește privită ca reprezentând **un singur bloc de voință.** Și dacă mai era nevoe de ceva pentru ca toți germanii să fie uniți, aceasta a împlinit-o propaganda dușmanilor Reichului, care, dela tratatul dela Versailles și până la atentatul dela Munchen, n'au încetat o clipă de a turbura liniștea Germaniei. Este clar că germanii nu pot fi abătuți din calea lor, iar toate strădaniile eronate desfășurate dincolo de Canal, n'au avut alt rezultat decât acela că au făcut din germani dușmanii cei mai hotărîți ai englezilor. Cine își închipue că poate despărți Poporul german de Führerul său, acela își face o socoteală pe cât de absurdă pe atât de idioată.

Pe tărâmul economic Germania **va pregăti dușmanilor săi câteva neașteptate surprize.** Cine socoate că Germania nu **s'a pregătit din timp împotriva unui războiu economic,** se înșeală amarnic și dă, în acelaș timp, un prost certificat de capacitate guvernului respectiv. In profetic anul 1918 Reichul a exeperimentat ce înseamnă să întâmpini o rezistență pe frontul intern, în timp ce oștirea se află departe, pe teritoriul dușman. Germania care a trăit această dureroasă experiență, și-a adunat provizii de ani de zile, pentruca să nu fie surprinsă de un războiu al foamei. Acei care au crezut că-i vor răpi Reichului 50% din capacitatea de import și de export, ținând seama de situația dinainte poate că ar fi avut dreptate **dar aceștia au trecut cu vederea 3 fapte capitale:**

1) Campania pentru **Autarhie** a educat astfel populația Germaniei, încât aceasta preferă produsele naționale tuturor produselor străine.

2. Exportului german, îndreptat spre piețele Estul, Sud-estul și Nordestul Europei **i s'a asigurat, pe baza unui sistem, 80% din totalul exportului.**

3. Acelaș plan s'a aplicat și importului, plan care este sprijinit de greutățile ce întâmpină statele nebeligerante ale Europei în propriul lor comerț cu străinătatea, din pricina blocusului și a contrablocusului.

Se poate afirma deci cu energie că Germania n'a fost surprinsă de desnodământ, prin faptul că și-a cunoscut dușmanii, ci prin aceea **că s'a pregătit din timp pentru cazul de războiu** și datorită acestui fapt poate să opună o rezistență, încununată de succes. Bineînțeles că nu este ușor să te pronunți cu desăvârșită siguranță, în mijlocul unui conflict armat, de partea cui va fi victoria. Acest lucru se poate face totuși ușor, pe temeiul unei exacte cunoașteri a problemei și a situației actuale, **cursul evenimentelor fiind determinat de considerațiunile de ordin militar, politic și economic.**

Acest articol, publicat în Februarie de revista italiană „Milizia Fascista", dovedește o reală cunoaștere a Germaniei și capătă în raport cu evenimentele cari au succedat, un adevărat caracter profetic.

Războiu sau Pace?

Armele războiului aerian

In ce constă superioritatea aparatului de vânătoare cu un loc Messerschmitt 109?

Formele pe cari le-a luat în primăvară războiul din Apus, au scos în evidență importanța aviației, ca armă de luptă. In campania din Norvegia, ca și în cea din Olanda și Belgia, aviația a jucat un rol de prim ordin, atât ca armă de luptă contra flotei maritime, cât și în toate aplicațiunile luptei de uscat. Cu aceste ocaziuni aviația germană și-a făcut o reputație, pe care o recunosc chiar și inamicii Reich-ului național-socialist. Cu deosebire și-a afirmat superioritatea aparatul de vânătoare, Messerschmitt Me. 109, cu un loc. De aceea credem că în limita putințelor de informație ce ni se oferă în aceste împrejurări, să împărtășim publicului românesc acest avion, care oferă atât de strălucite victorii statului care îl utilizează.

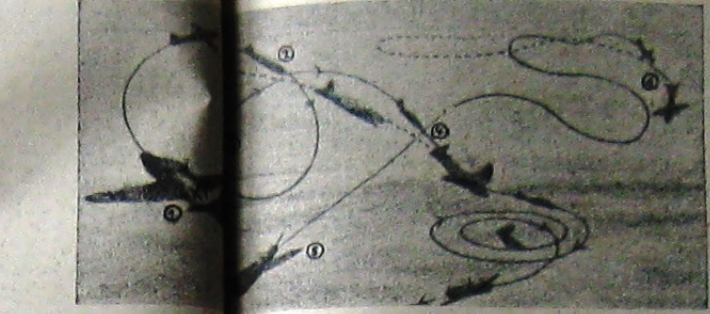

Fazele unei lupte în văzduh

EVOLUȚIA AVIONULUI DE VANATOARE CU UN LOC MESSERSCHMITT ME. 109

In anul 1937 circulau în toată lumea aviatică interesante svonuri despre un nou avion de vânătoare cu un loc pe care l-ar fi creat cunoscuta firmă Messerschmitt. Aceste svonuri corespundeau mai mult sau mai puțin realității și se contraziceau în multe privințe. La marele meeting internațional dela Zürich, misterul din jurul acestui avion de vânătoare cu un loc fu puțin luminat: Messerschmitt Me 109 fu adus pentru prima dată în oficialitate.

Această apariție se transformă într'o senzație la care nu se așteptaseră nici specialiștii. Cu Messerschmitt Me. 109 fu arătat un avion de vânătoare cu un loc care se produse cu uimitoare execuție față de toate cunoscutele aparate și un esențial potențial de creștere. Me. 109 câștigă atunci total competiții care au fost disputate: concursul de viteză, sborul de ridicare, sborul internațional al patrulelor. Trebue considerat în mod special că, acest aparat a câștigat competiția într'un mod superior, încât nici un alt avion nu putea disputa victoria față de el. Messerschmitt Me. 109 era dotat pe atunci cu un motor Junkers ... 210.

Aceasta era în 1937. Printr'o ... vitură, deveni avionul de vânătoare Messerschmitt Me. 109 ... tatea zilei în lumea aviatică internațională.

Continua desvoltare ... era în progres și este ... înțeles că nici M. Me. 109 ... rămas la stadiul de desvoltare ... atunci. Mereu, mereu ... noi îmbunătățiri pe baza ... țiunilor acumulate. O ... creștere a vitezii fu atunci ... dotarea cu motorul Daimler ... DB. 601.

CARACTERISTICILE APARATULUI

Avionul de vânătoare M. ... 109 este un aparat ușor ... motor DB. 601. Avionul este ... mat cu patru arme fixe ... me: cu 2 mitraliere în ... trag în direcție prin cercul ... în afară de acestea sunt ... te pe fiecare aripă câte o ... lieră. Aceste două din ... traliere pot fi înlocuite ... printr'un tun Oerlikon de ... Funcționaera armelor se ... ză pneumatic.

Me. 109 este construit ... litatea lui din metal și ... pentru redresarea sborului și a... aterisării aripi anterioare complet automate. Trenul de aterisare poate fi tras în aripi, iar descatusarea lui se produce hidraulic. Cabina pilotului este închisă.

In consistența lui, Me. 109 corespunde pretențiilor din Germania complet capacitații sborului ... tistic.

Corpul lui Me. 109 este construit dintr'un înveliș experimental. Ca materiale de construcție se găsesc întrebuințare: duraluminiul, electronul și oțelul.

Dimensiunile lui Me. 109 sunt următoarele:

Lungimea aripilor	9,90 m.
Lungimea totală	8,76 m.
Inălțimea superioară	2,45 m.
Suprafața aripelor	16,40 m. p.
Greutatea avionului cu toate accesoriile se ridică la	2540 kg.

Motorul DB. 601 are o capacitate de 110 HP. la 3700 m. înălțime în 2400 u/min.

Viteza maximă este de 570 km. pe oră.

In 6,3 minute se ridică la 600 m. Inălțimea practică la care ajunge înarmat complet 11.000 m.

Cu toată marea viteză Me. 109 are însemnate calități de teren:

Viteza pe teren atinge numai 121 km. pe oră.

Spațiul străbătut din momentul atingerii până la oprire este 100 m.

O PARERE NEUTRALA ASUPRA LUI ME. 109

Anul trecut a zăbovit în Europe cel mai celebru aviator american, ziaristul și cunoscătorul în materie de sbor, maiorul Al. Williams. El a avut posibilitatea să se convingă în diferitele țări asupra stadiului avioanelor aeriene. A avut în special posibilitatea să cunoască cele mai diferite avioane de vânătoar cu un loc în sbor. Maiorul Williams este un recunoscut aviator de vânătoare, celebru, a cărui opinie influențează hotărîrilor în America. Nu se poate reproșa că opiniile sale au fost într'un fel prevenitoare, căci el și-a scris impresiile sale abia când s'a reîntors în Statele Unite după încercarea a diferit aparate.

Ce spune Maiorul Al. Williams de M. Me. 109?

Ar fi să mergem prea departe reproducând articolele prin care Maiorul Williams prezinta în presa americană aparatele de vânătoare ale Europei, totuși vom cita textual câteva fraze din rapoartele sale:

„Am sburat azi cu M. Me. 109 avionul de vânătoare cu un loc al aviației germane — singurul care am sburat cu acst frumos aparat. Toată viața mi-a fost închinată desvoltării aviației de vânătoare, și anume avionului de vânătoare cu un loc, a căror mitraliere erau construite în avioane și cu care se putea ochi numai cu avionul. Trebue să spun că am fost extrem de surprins (socotesc Me. 109 ca cel mai rapid avion de vânătoare din lume și în același timp cel mai consistent la toate vitezele) de minima viteză de decolare. Intr'adevăr cea mai bună soluție de compromis între viteza superioară consistență și viteză de teren. Reacțiunea lui la cea mai ușoară mișcare a manșei era minunată și după o aterizare de probă și câteva minute în aer mă simțeam cu Me. 109 ca acasă. Am sburat cu nenumăarte avioane de vânătoare engleze „Hawker", „Hurricane" și „Spitfire"... Dar mi-aș alege zilnic un Me. 109".

In ce privește pe „Curtiss".

Ar trebui să se creadă că un eexpert în sboruri americane poate judeca cel mai bine posibilitatea avioanelor țării sale și trebue așezat în afară de orice îndoială, faptul că Maiorul Williams, căruia îi este cunoscut „Curtiss" în toate amănuntele, să-l fi situat principial în primul plan pe Me. 109.

Darce spune Maiorul Williams?

...țiuni pentru un aparat de vânătoare

Cronica externă

Situația politică internațională s'a modificat simțitor în urma ultimelor poziții create în războiul european.

Din America și chiar dela Londra s'a vorbit de pace. Desigur nu oficial. Agențiile de presă au înregistrat pe rând eventualitatea unor noui propuneri de pace, pe care le-ar face d. Mussolini. Ceeace poate fi o sugestie sau numai un svon. In orice caz, America pare a fi mai hotărîtă ca oricând de a nu se angaja efectiv în acest războiu, iar aceasta poate crea încă o posibilitate de a grăbi restabilirea păcii în Europa.

Dar s'a vorbit și de eventualitatea intervenției italiene alăturea de armatele germane. Tot fără niciun caracter oficial. Ipoteza rămâne totuși deschisă, deși compania transatlantică de transporturi maritime a început să facă publicitate în presa americană, anunțând un program de plecări, care se eșalonează până la sfârșitul lunei Iulie.

Pozitiv e că înfrângerea aliaților în Flandra a avut ca prim efect formularea unor revendicări, cari țintesc a pregăti în linii generale condițiile viitoarei păci. Prin manifestații și prin presă, opinia publică italiană reclamă Corsica și Tunisul; cea spaniolă Gibraltarul. Consiliul național al partidului fascist italian întrunit Luni la Roma, a aprobat următoarea semnificativă moțiune:

„Consiliul național al partidului național fascist mărturisește că poporul italian, care a fost spoliat de sacrificiul celor 600.000 morți când a obținut victoria pentru sine și pentru aliați și care a fost obiectul unor sancțiuni nedrepte când a voit să-și cucerească un loc sub soare, simte că controlul asupra mărilor a devenit un mijloc de sufocare economică, în speranța altora de a deveni și o constrângere a liberii voințe și, decis pentru orice încercare, se strânge în jurul Ducelui său, dela care așteaptă completarea unității și independenții patriei pe mări".

Ceeace înseamnă, că Italia se apropie simțitor de condițiunile pe cari le formula nu de mult d. Adolf Hitler, cu privire la restabilirea echilibrului de forțe în lume. Führer-ul Germaniei spunea atunci că Anglia n'are nici un drept să ocupe pozițiile de control al mărilor dela Gibraltar, dela Suez și dela Singapor.

In ceeace ne privește, demisia d-lui Gr. Gafencu dela conducerea ministerului nostru de Afaceri Străine, și numirea d-lui ing. I. P. Gigurtu în locul rămas vacant nu modifică nimic din linia de neutralitate, pe care ne-am ales-o. Din potrivă o întărește în sensul că se va accentua importanța factorului economic în acțiunea noastră diplomatică. Declarația făcută de d. ing. I. P. Gigurtu, cu prilejul instalării sale la conducerea Afacerilor Străine ale României, e limpede.

Noul ministru de Externe e un om de realități și un creator. Dar mai presus de toate nu e partizanul niciunei ideologii. Cu atât mai rodnică va putea fi activitatea sa, consacrată strict marilor interse ale neamului său.

Desvoltarea raporturilor de bună și pașnică vecinătae cu popoarele înconjurătoare e înseși garanția ordinei în această parte a Europei. E o preocupare, din care d. ing. Gigurtu mărturisește că își face un punct principal în programul său de activitate la Ministerul de Externe.

POLI TIKOS

Economie de războiu

Războiul din Vest, izbucnit în Septembrie trecut, a pus nu numai economia beligeranților dar și pe aceia a neutrilor într'o situație cu totul alta decât cea de până la acest eveniment.

Inainte de Septembrie toate drumurile atât pe uscat cât și pe apă fiind libere, iar riscul de transport și asigurare foarte limitat, România putea să-și valorizeze producția și să se aprovizioneze din afară de hotare cu cele necesare după cele mai favorabile calcule. Prețurile mărfurilor importate erau aproape stabile, neintervenind în calculația lor de cât fluctuațiunile valutare, care erau deasemenea fără variațiuni dese și prea însemnate grație îndrumării avantajoase a comerțului exterior și controlului minuțios al devizelor, exercitate cu competență de către ministerul Economiei Naționale și Institutul de emisiune.

Azi căile de comunicație pe uscat către țările din apus fiind aproape complect închise sau neutilizabile normal, iar riscul pe apă foarte mare, posibilitățile de transport spre Vest, în special spre Anglia și Franța, cumpărătoare importante de produse românești și furnizoare de materii prime, mărfuri industriale etc., precum și spre țările transoceanice au devenit foarte dificile, dacă nu imposibile.

Din cauza blocadei și a contrablocadei pe mare, societățile de transporturi și cele de asigurări maritime nu numai c'au ridicat navlul și primele de asigurare la niște sume fabuloase, care apasă greu asupra prețurilor, dar majoritatea lor a încetat de a mai lucra. La agravarea acestor condițiuni au contribuit și considerațiunile de ordin subiectiv favorâte din introducerea de către Statele Unite ale Americei a clauzei „cash and carry", adică cumpărătorii de produse americane sunt obligați nu numai să achite anticipat costul lor, dar să și transporte mărfurile cumpărate cu alte vapoare decât cele americane.

Această stare de lucruri a avut pretutindeni drept consecință imediată împuținarea stocurilor de produse importate de primă necesitate, scumpirea acestora cu procente necunoscute de multă vreme, precum și stoparea exportului într'o limită oarecare.

Situația țărilor din Sudestul european, din care face parte și România, este însă mult favorizată, întrucât această parte a continentului este ferită de războiu, iar pentru menținerea păci se îndreaptă toate străduințele popoarelor înconjurătoare.

Totuși economia românească fiind extinsă în mersul ei normal, se vede silită să se adapteze nouilor împrejurări. Ea va trebui să-și modifice în cea mai mare parte structura de producție, consumul și mai ales sectorul comerțului exterior. Mai întâi consumul trebuește îndrumat și limitat, pe cât este cu putință, la produsele naționale, iar comerțul exterior intensificat cu țările vecine sau situate geograficește mai aproape de noi și anume în spre acele țări unde se poate avea acces pe mare, pe Dunăre sau pe uscat.

Materiile prime și articolele fabricate și semifabricate, pentru care nu mai există posibilitatea a le aduce din afară în primul rând din cauza că fiecare țară producătoare preferă să rețină pentru nevoi proprii produsele naționale și apoi din considerentele dificile de transport expuse mai sus, consecințe funeste ale blocadei și contrablocadei, suntem obligați a le înlocui în măsura posibilităților cu produse indigene cu toate că acestea n'ar fi sută în sută proprii și ar reveni poate mai scump, iar pentru cele ce nu se pot nici procura de aiurea și nici înlocui nu ne rămâne decât calea de a renunța pur și simplu la consumul lor. România posedă însă importante resurse naturale, cărora le-a venit timpul să fie puse azi în valoare cu orice preț.

In privința înlocuirii unor materii prime, al căror import a devenit în prezent imposibil din unul sau altul de motive, este lăudabilă măsura luată mai de mult de ministerul Economiei Naționale de a se produce pe o scară întinsă cărbunele de lemn, atât de necesar în industria metalurgică înlocuind cu succes un alt component indispensabil în metalurgie, ce se aducea până aci de peste hotare. In plus încercările de cultura bumbacului, orezului, soiei și fabricarea firelor textile din lemn, etc., care au dat rezultate destul de mulțumitoare, să fie intensificate și încurajate și mai mult decât până acum de Stat; deasemenea cultura inului și cânepei, care, deși națională, a fost în ultima vreme neglijată.

Teama de altfel justificată în timpuri normale, că necumpărând de afară articolele ce ne lipsesc n'am putea plasa în străinătate mărfurile noastre, reprezentând surplusul de producție, nu și-ar găsi în timpurile, ce trăim astăzi, aplicarea integrală, dat fiind că produsele românești de exportat sunt mărfuri naturale, nereproductibile în serie, cum ar fi bunăoară articolele industriale fabricate. Acest principiu se adeverește de altfel zi de zi, întrucât cerealele, petrolul, vitele și lemnul românesc, principalele noastre articole de export, sunt cerute insistent peste hotare chiar de țările de unde România cumpără mai puțin sau chiar de loc.

Spre Europa centrală și sud-estică, în spre țările industriale Germania, care deși în războiu continuă în mod normal executarea acordurilor comerciale cu străinătatea și Italia, marile cliente de produse românești, căile de comunicație sunt deschise, deși acestea nu sunt vecine cu noi ci numai apropiate geograficește de România, relațiunile economice nu sunt împiedecate a se menține și dezvolta normal și spre folos reciproc. Economiile acestor țări eminamente industriale se întregesc cu economia noastră în majoritate agricolă. Aceste țări împreună cu țările limitrofe și cu Orientul apropiat, unde deasemenea războiul nu împiedecă circulația mărfurilor, constituesc o clientelă sigură și destul de apreciabilă pentru a absorbi pe toată durata războiului surplusul nostru de produse, iar România își va putea acoperi din aceste țări nevoile strict necesare de import.

Din această adaptare economia românească nu va avea multe pierderi de înregistrat, fiindcă țările unde am vândut și cumpărat până acum mai mult sunt tocmai cele cu care putem și azi lucra.

PANT. M. SITESCU

Mediterana, drum de apă și de viață

Factor de civilizație, prin poziția ei geo-politică, Mediterana cuprinde tezaurul de istorie al Europei

Problemă imperialistă pentru Anglia - Spațiu vital pentru Italia

Problema Mediteranei prezintă o importanță deosebită în lămurirea și explicarea unor eventuale fenomene politice și militari. Deaceia, cunoașterea, oricât de sumară, a raporturilor de forță dintre puterele riverane precum și definirea rolului pe care-l are această vitală arteră de navigație pentru istoria și viața puterilor interesate în Mediterana, se impune atenției tuturor.

FACTOR DE ISTORIE ȘI DE CIVILIZAȚIE

Marea Mediterană leagă trei continente: Europa, Africa, Asia. Pe malurile ei sau creat civilizații, s'a născut și au murit imperii.

Tot stilul antichității greco-romane se leagă de această Mare. Atena și Roma s'au născut și au imprimat civilizației și culturei precum și spiritului politic al antichității, înfățișarea cunoscută, datorită condițiilor de viață determinată grecilor și romanilor de Mediterana.

Ea a fost pentru lumea romană: *Mare nostrum*. Deaceia, pe drept cuvânt, ea a fost considerată ca o zonă specifică latinității, adică popoarelor latine cari, au apărut în istorie în bazinul ei. Și tot așa se explică dece entropogeografia ne vorbește de tipul mediteranian, înțelegând prin el tipul latin.

Popoarele latine sunt popoare mediteraniene, adică popoare cari nu numai că s'au născut în raza ei de influență, dar cari chiar și-au definitivat un profil spiritual specific, — acela mediteranian.

Importanța capitală pe care o prezintă acest uriaș lac, pentru desvoltarea vieții popoarelor riverane, — este în afară de orice discuție. Din această cauză, întotdeauna, în această parte a lumii s'a scris o mare parte din istoria Europei și a imperiilor coloniale,— nu numai a coloniilor nord-africane în chiar și a celorlalte colonii, fie africane, fie asiatice. Așa fiind, a fost o luptă continuă a marilor puteri pentru hegemonia Marii Mediterane, adică pentru stăpânirea acestei căi maridime planetare și acestui mod de viață pentru puterile mediteraniene.

Puterile cari au scris istoria acestei Mări, sunt, în afară de Spania, Franța, Italia, Grecia și Turcia, — ca puteri riverane, — și Anglia prin importanța pe care o prezintă Mediterana pentru țăria și chiar viața Imperiului Britanic.

Două sunt punctele în jurul cărora au gravitat luptele de hegemonie: Gibraltarul, — poarta occidentală a Mediteranei spre Oceanul Atlantic,— și Suezul, poarta Orientală a ei, spre Marea Roșie și de aici, spre Oceanul Indian.

POARTA OCCIDENTALĂ: GIBRALTARUL

Până în 1869 (dată la care s'au început navigația pe Canalul de Suez) strâmtoarea Gibraltar formau singure cale maritimă de intrare în Mediterana. Construirea canalului de Suez a făcut din Mediterana o cale de trecere.

De multe veacuri englezii făcuseră numeroase tentative de stăpânire a acestei strâmtori, dată fiind desvoltarea, din ce în ce mai mare, pe care a creat-o comerțul englez cu Levantul, adică cu popoarele din bazinul Oriental al Mediteranei. Dar s'au lovit mereu de intransigența francezilor și spaniolilor, — cari pretind această poartă a Mediteranei spre Atlantic, — își dădeau seama că dominația lor în Mediterana va scădea dacă nu vor mai avea libertatea în această strâmtoare.

Totuși, în 1704, printr'o acțiune navală a amiralului englez Rooke, după un asediu de 24 ore, Gibraltarul capitulă la 24 Iulie.

Atacurile francezilor și spaniolilor însă au mai continuat câteva luni. In cele din urmă Gibraltarul a căzut, definitiv, în mâinile englezilor iar prin tratatul preliminar dela Madrid, din 22 Martie 1713, prin articolul 4 se determină condițiile ocupației britanice. In el se prevede că Anglia va stăpâni stânca „*fără nici un teritoriu și fără comunicație pe pământ cu celelalte părți ale Regatului Spaniei*".

Cu aceasta se încheie prima fază a stăpânirii engleze. Din 1715 până în 1778, Spania a încercat, în mod inutil, de opt ori să negocieze retrocedarea Gibraltarului. In 1779, de acord cu Franța și cu asistența ei, Spania atacă fortăreața în timp ce flota britanică era ocupată în apele nord-americane. Asediul dură aproape 4 ani. Garnizoana britanică a rezistat în mod eroic și în cele din urmă, datorită comandantului, — generalul Elliot, asediul ia sfârșit. Acest „mare asediu" este cunoscut în istorie ca un glorios fapt de arme pentru Anglia.

Din 1870 importanța Gibraltarului crește în mod considerabil, prin deschiderea canalului de Suez. Din această cauză, englezii au luat, în timp, întinse măsuri de apărare cari să poată permite o rezistență eficace a acestei fortărețe în caz că va fi amenințată.

POARTA ORIENTALĂ: SUEZUL

Istoria canalului de Suez, adică istoria drumului care merge spre India prin Orient, — începe cu Napoleon, Împăratul Franței. Încă, atâta vreme cât măsurătoarea greșită a inginerilor lui Bonaparte au semnalat o diferență de nivel de 10 metri între suprafața Mării Mediterane și suprafața Mării Roșii, atâta vreme cât această greșeală n'a fost recunoscută, Anglia nu se preocupă de planurile creerii acestui canal care nu putea fi construit fără ecluze. Insă când experții hidraulici, de pe lângă guvernul egiptian, în frunte cu *Ferdinand de Lesseps* au dovedit această greșeală, Anglia exercită toată influența sa pe lângă guvernul Egiptului pentru a împiedeca construirea canalului, ea se temea că o nouă cale spre India știrbea din puterea sa pe Oceane. Deaceia, pe cale diplomatică, prin intervenția Constantinopolului, reuși să determine guvernul egiptian ca să împiedice construirea Canalului. Ferdinand Lesseps, nu se dădu învins. El fundă, în 1854, o societate de studii iar în 1859 reuși să înceapă lucrările Canalului, dat fiind că ideia construirii lui începuse să câștige teren și în Anglia. Planurile aparțineau inginerului austriac Nesrelli. După o execuție rapidă, canalul a fost deschis la 17 Noembrie 1869. Navigația maritimă britanică deplasă drumurile sale, cu o rapiditate de neașteptat. Canalul a fost lărgit pentru a putea trece prin el și vase de mare tonaj. Guvernul englez apreciind valoarea extraordinară a Canalului, care scurtă drumul spre Indii în mod considerabil, — ceiace constituia o mare economie de carburanți și de vase pentru Anglia și în acelaș timp, și o legătură rapidă cu Extremul Orient și cu India, — profită de slăbiciunea Franței, învinsă în războiul din 1870—1871, reușind să influențeze viața economică a Egiptului. O constantă imixtiune în politica Egiptului, a dus Angliei la rezultatul dorit din 1914: prin suveranitatea văii Nilului, Anglia își asigură suveranitatea teritorială a canalului Suez. Din acest moment neutralitatea absolută a canalului a fost suprimată de voința imperioasă a Angliei. Canalul devine zonă de război.

Sensul hegemoniei britanice în mediterană

Istoria, — sumar prezentată, — a luptei pentru stăpânirea strâmtorii Gibraltar precum și construirea canalului Suez, ne indică *importanța care o are Mediterana* pentru imperiul britanic.

Dar nu numai atât. In afară de Canalul Suez, Anglia mai trebue să stăpânească și drumul dela Cairo spre Capul Bunei Speranțe, care trece prin Egipt, prin Sudanul englez, de-alungul Africei; precum și drumul prin Palestina, Golful Persic, spre India.

Iată dar, din punctul de vedere ce legături are Africa și Asia, — care până la deschiderea Canalului Suez se făcea din porturile engleze pela Capul Bunei-Speranțe, drum ce era foarte lung, foarte costisitor și foarte primejdios pentru durabilitatea influenței britanice în India, și în tot Extremul Orient, — iată, dar, dece, Mediterana, a intrat în orbita politicii imperiale.

Ceva mai mult: prin hegemonia că în Mediterana, Anglia își asigură influența în lumea popoarelor din Orientul Apropiat și poate continua nestingherită exploatarea petrolului din regiunea golfului Persic.

Intr'adevăr, zăcămintele petrolifere din Iran, Irak, din apropiere de Mossul și Kikur, au determinat politica engleză față de popoarele musulmane din această parte a lumi.

Anglia se alimentează cu petrol din aceste regiuni. Pentru a evita dificilele operații de încărcare și descărcare, precum și cheltuelile de tranzit prin Canalul Suez, și însfârșit, pentru a asigura aprovizionarea cu combustibil a grotei din Mediterana, — Anglia a construit o conductă de petrol (pipe-line). Această conductă, după ce trece dealungul Eufratului, până la Hst, se separă în două brațe: unul francez care traversează deșertul Siriei până la Tripoli; celălalt, englez, se termină la Haifa.

Acest port devine astfel un punct strategic, de cea mai mare importanță pentru Anglia, în Mediterana Orientală.

Din aceste fapte, de natură rutieră, economică, și în acelaș timp imperială, pentru Anglia, Mediterana nu este numai o cale de trecere. Ea formează unul din punctele vitale ale imperiului și orice diminuare a puterii Angliei în Mediterana atrage și o slăbire a Imperiului. Bineînțeles, în caz de primejdie, Anglia poate îndruma vasele ei, spre India, dela Capul Bunei-Speranțe, (cum face în momentul de față) dar acest drum nu poate și acceptat decât pentru scurt timp. In Mediterana, în afară de Gibraltar, Anglia, are puncte militare importante, la Malta, Alexandria, Haifa, ca să nu mai *vorbim și de porturile de război* ale Franței. Însfârșit, nu trebue să uităm că influența britanică în Orientul Apropiat, precum și regiunile petrolifere, sunt apărate de armata anglo-franceză organizată de generalii Weygand și Wawel care a fost formată din momentul isbucnirii actualului conflict,—tocmai în acest scop.

Toate aceste întinse măsuri ne invederează că pentru Anglia, Mediterana are o importanță vitală egală în valoare cu însăși hegemonia ei asupra unei mari porți din lume.

POLITICA MEDITERANIANA A ITALIEI

Dacă este așa pentru Anglia, problema Mediteranei se prezintă sub înfățișări și mai precise pentru Italia.

In clipa când Italia nu ar avea libertate de mișcare în Mediterana, i-ar fi amenințat nu numai imperiul ei colonial, dar însăși existența națiunei italiană ar fi la grea cumpănă.

Fără Mediterana, Italia ar risca să moară de inaniție. Pentru poporul italian, Mediterana nu este o problemă, —ea este însăși viața și istoria lui.

Și în adevăr, priviți harta Mediteranei și veți constata că din toate statele riverana acestei Mări, Italia are cea mai mare lunginie frontieră cari se scaldă în apele ei: 80% din aceste fronturi sunt mediteraniene, și numai 20% se mărginesc de Franța, Elveția, Germania și Iugoslavia.

Prin poziția sa, Italia împarte în două bazinuri, Mediterana, iar politica ei nu poate avea decât două funcțiuni: una continentală —politica Nordului, —și alta mediteraniană, — politica Sudului.

Până la apariția fascismului, Italia nu a avut decât o politică continentală din pricina secularelor conflicte dintre casele Burbon și Habsburg. Abea după realizarea unității naționale, — și în special după instaurarea nouei ordini fasciste, — Italia a început să practice o politică mediteraniană, — a duce o politică imperială.

Din cauza luptelor pe cari le-a dus pentru unitatea sa națională, Italia, ca și Germania dealtfel, nu a putut participa la împărțirea bunurilor lumii. Ea a trebuit să aibă o politică închisă înlăuntrul frontierelor, nu una extinsă dincolo de frontiere.

Din această pricină istoria coloniilor italiene este extrem de sumară.

Când Italia, în frunte cu Crispi s'a decis să ducă o politică colonială, — ea a trebuit să se mulțumească, în 1884—1885, cu Eritreia și Somalia, cari nu satisfăceau sub nici o formă idealul colonial al Italiei. Ea și-a ațintit ochii mereu spre Abisinia, dar greaua înfrângere dela Adna a trebuit să o facă să se pregătească mult, foarte mult, pentrucă, în 1934 să reușească să o transforme în colonii chiar împotriva voinței concentrate a quasi-unanimității statelor lumii.

In 1911-1912 Italia cucerește Tripolitania, până atunci sub dependența Turciei. Iar prin pacea dela Uchy (1912) Italia primește Libia.

IMPERIALISMUL FASCIST

Din cauza sărăciei pământului, — lipsit de materii prime, —și din cauza densității populației, (în 1871 Italia număra 27 milioane locuitori; astăzi ea are aproape 44 milioane) problema politică italiană nu poate lua decât unul din aceste aspecte:

1. emigrație;
2. industrializarea și intensificarea agriculturii;
3. expansiune colonială și
4. reducerea măririi populației.

Până în 1914 Italia a practicat o politică a emigrării. Astăzi, trăesc în străinătate 10 milioane de italieni (numai în America sunt 8 milioane).

Fascismul, deși a adoptat politica industrializării și intensificării agriculturii, totuși și-a fixat obiectivul politic suprem în expansiunea colonială.

Ducele Italiei a definit chiar această politică, numind-o: Expansiune sau exploziune.

Dacă pentru Anglia, Mediterana este o regiune strategică tot atât de importantă pentru securitatea Imperiului ca și pentru politica ei în Europa; și dacă pentru Franța, Mediterana este legătura dintre Metropolă și Africa de Nord, pentru Italia, Mediterana este, — ca să întrebuințăm un cuvânt la modă, — spațiul ei vital pe care noi l-am numi mai curând *mediul ei vital*. Din această cauză, Mediterana este spațiul acțiunei principale a politicii fasciste.

Și chiar am văzut cum, — prin cucerirea Abisiniei și prin anexarea Albaniei, ceiace a determinat ca Adriatica să devină un lac italian (strâmtoarea Otrento nu are decât o lărgime de 73 km.) iar Italia să devină și o putere balcanică.

Un viitor apropiat ne va indica practica politicii imperiale a Italiei, în Mediterana.

Națiune tânără, în plină ascensiune politică, și în evoluție desăvârșire a imperiului ei colonial, — Italia, prin fascism, vrea să restabilească hegemonia ei în Mediterena pentru a asigura viața Imperiului și a națiunei. Deaceea, totul a fost sacrificat pentru a crea o flotă puternică, pentru a avea o aviație redutabilă (teoria războiului aerian a generalului Giulio Douhet a fost adaptată de regimul fascist); — mijloace militare prin care Italia poate fi oricând gata să se lupte pentru a-și realiza idealurile imperiale.

CELELALTE PUTERI MEDITERANIENE

Dar în afară de Anglia și Italia, — ridică probleme politice și economice importante și celelalte puteri mediteraniene. Și în special, Franța, Turcia și Grecia au de spus un cuvânt care va influența, desigur, destinul politic, de mâine, al acestei mări.

Nu este mai puțin adevărat că și Spania, mai ales acum când este condusă de generalul Franco, se pregătește pentru a-și afirma că între ea și Anglia rămâne într'o continuă discuție Gibraltarul. Dar această actualizare a politicii spaniole în Mediterana pare a nu fi posibilă acum, din pricină că Spania mai are să-și vindece atâtea răni pricinuite de războiul fraticid din 1936. Spania trebue să se refacă în viața ei internă, înainte de a se putea avânta spre obiective istorice, mediteraniene.

Iar în cadrul Mediteranei trebue să însemnăm jocul politic din arhipelagurile Greciei precum și politica Turciei în Dardanele. Deasemeni, pentru a înțelege pe deplin problematica mediteranei nu trebue să subestimăm rolul coloniilor nord-africane cari se înșirue, — dela Gibraltar până la *Alexandretta (la frontiera turco-siriană)* și în cari își spune cuvântul Spania (Marocul Spaniol), Franța (Algeria, Tunisia), Italia (Tripolitania, Libia), Egiptul, Anglia (Palestina, Transjordania) și iarăși Franța (Siria).

Mediterana este drum de apă și de viață: drum de apă pentru toate puterile lumii; drum de viață pentru țările al căror pământ îl udă.

Aici, în această regiune intercontinentală, se scrie, ca și în trecut, istorie de grandoare și de decădere a popoarelor ei și a acelora cari cu interese economice și politice în apele ei.

In Mediterana s'a născut, dacă nu istoria lumii, în mod sigur însă, istoria Europei și istoria imperialismului modern.

In ea germinează, azi, o bună parte din ordinea, de mâine, a lumii.

Problemele Mediteranei sunt probleme ale istoriei Europei și ale vieții popoarelor cari o înconjură.

ȘTEFAN IONESCU

Apărarea țări

Șanțuri de fortificație antitanc

Un concurs pentru cea mai bună nuvelă

Nuvela de gen literar, care la începuturile literaturii românești moderne a fost reprezentată prin atâtea talente valoroase, a ajuns astăzi o adevărată cenușereasă de care nimeni nu vrea să mai știe.

Ziarul nostru înțelege de aceea să-i acorde întreaga protecție și să stimuleze vechile și noile talente. Una din paginele ziarului nostru va cuprinde în fiecare număr o nuvelă românească sau străină. Firește că dorința noastră este ca literatura românească să ocupe locul de frunte.

De ceea am hotărît acordarea unui premiu de *3000 lei* pentru cea mai bună nuvelă românească, ale cărei dimensiuni nu vor trece de o pagină a ziarului nostru.

Manuscrisele se vor trimite la redacția noastră până la data de 1 Iulie.

Sănătatea sufletească

„Mens Sana in 'corpore sano". Sănătos la trup și la suflet. Acesta trebue să fie înțelesul adevărat al zicătoarei. Așa trebue să fie tot omul, ca să poată răzbate în viață. Și din astfel de oameni trebue să fie alcătuită nația, ca să poată înfrunta potrivniciile vremurilor, să propășiască și să dăinuiască în luptă cu celelate nații.

Sănătatea trupului nu înseamnă numaidecât și sănătatea minții. Și trupul și sufletul au nevoe de îngrijiri deosebite, ca să se îndrepte și să înfloriască. Și este bine ca să meargă amândouă mână în mână, să nu o ia unul înainte și celalt să rămână în urmă, sau chiar unul să ia pas în paguba celuilalt, cum prea adesea se întâmplă în viața de toate zilele.

De o bucată de vreme însă se dă mai multă îngrijire trupului, mai ales în lumea tineretului și a celor cu dare de mână. Se face prea multă „educație fizică", cu o mulțime de societăți de gimnastică, sporturi, turisme și alte jocuri și întreceri, mai mult sau mai puțin internaționale. Multe din acestea sunt chiar neprielnice sănătăței, ba unele pun în primejdie și viața. Și de n'ar fi așa, ele singure nu ajung la căpătarea sănătăței trupești urmărite. Dovada o avem în viața fraților noștri de la sate. De cum se desprimăvărează și până în pragul iernii, la plug, cu securea, cu sapa, la coasă, la secere, la cărăușie, numai sporturi fac. Și totuși sănătatea lor lasă de dorit. De ce? Pentrucă pe lângă mișcare mai trebue ceva. Trebue hrană bună, locuință sănătoasă, curățenie și altele. La fel și cu școlarii, cari după toată frumoasa lor zbenguială în orele de gimnastică și străjerie se întorc acasă într'o locuință păcătoasă și se hrănesc prost.

Iată deci că toată „educația fizică" rămâne în vânt, dacă n'are la temelie o bună stare economică. Lucrul acesta se vede mai cu osebire în reaua stare sanitară a populației rurale, stare care nu se va îndrepta până nu se va îndrepta mai întâi starea economică.

Dar mai mult încă de cât sănătatea trupească nouă ni lipsește sănătatea sufletească. Omul sănătos la suflet este bucuros de viață, harnic, întreprinzător, cinstit, bun drept, încrezător în puterile lui și în ceilalți oameni. O întâmplare potrivnică nu-l descurajează, ci îl oțelește. El crede în izbânda binelui și dreptății până la capăt. Cu astfel de oameni o nație nu piere.

La noi însă, mai ales la țară, se observă o moleșală, o descurajare, o lipsă de încredere în autoritate, în cinste, în dreptate și în virtuțile puterilor noastre. Dragostea de muncă este scăzută. Nici un îndemn pentru unire, pentru înfăptuiri de folos obștesc, nici un avânt nu se vede nicăiri. Omul este fricos, neîncrezător și bănuitor. Și pe bună dreptate. Căci aceasta este școala ce i s'a făcut sub trecutele regimuri politice. Afacerile scandaloase cari s'au ținut lanț, înavuțirile în pabuga Statului, incorectitudinele mari și mici de sus până jos, abuzurile, hatârurile, căpătuiala nerușinată a partizanilor, teroarea administrativă și prigoana împotriva adversarilor, toate acestea au făcut o nenorocită școală poporului. A fost școala necinstei, a lașității, a parvenitismului fără muncă, a distrugerii caracterelor. Oamenii de casă și cei cu sufletul de vânzare au făcut situații, iar cei cari au cutezat să stea drept în fața nedreptăților pentru credința lor a avut de suferit.

Aceasta a fost ieri. Dar azi?

Sarcina ce și-a luat-o regimul actual de a reface punțile rupte dintre țară și conducere, și de a reda poporului seninătatea și încrederea dătătoare de avânturi, cu un cuvânt de a restabili așa zisa armonie socială, nu este ușoară. Dar oricât de grele ar fi împrejurările moralul poporului trebue ridicat și se poate ridica. Bolnavul căruia nu i-se susține moralul merge rău.

Dar pentru aceasta se cer mijloace de tămăduire care să insufle încredere, iar încredere trebuie să inspire oamenii regimului actual. Ideea poate fi ea oricât de măreață și gândul Regelui pare a fi isvorât dintr'o sinceră dorință de armonie și bună conlucrare între fiii neamului. Am priceput unii aceasta, dar alții încă nu. Toată strădania de la centru se irosește însă în drum. Materialul uman nu e încă suficient pregătit pentru această acțiune și nici nu s'a făcut până acum o prea riguroasă selecție în alegerea celor ce la periferia vieții noastre naționale trebuie să aplice pe teren ideea mântuitoare.

Asta nu e bine și o spunem cu durere și cu gând curat de îndreptare, urmând îndemnul d-lui Gh. Tătărescu, președintele consiliului de miniștri și vice președinte al Frontului Renașterii Naționale care spunea deunăzi, că înțelege să lase liber cuvântul criticei, când ea e dreaptă și poate fi utilă.

Și avea dreptate. Nu trebuie să ne îmbătăm cu vorbe. Câtă prefacere s'a făcut până acum a rămas mai mult la suprafață. Adâncurile stau neatinse. Aici e de lucru, dar cu oameni vrednici de faptă bună și de muncă desinteresată.

Dr. HARALAMB VASILIU

O noua concepție a vieții economice propovăduită de M. S. Regele

Țara noastră trece prin transformări mari economice.

Cu toate vremile neabișnuite pe cari le trăim și cu toate nevoile obștești cari cer sacrificii din ce în ce mai grele din partea tuturor, economia publică se află într'o continuă propășire și făgăduește să ia o dezvoltare tot mai îmbucurătoare.

In agricultură, producția noastră a înregistrat creșteri simțite atât cantitativ, cât și calitativ. Cerealele și celelalte produse agricole românești sunt căutate pe piețele străine cu același interes, iar prețurile au fost tot mai în profit.

In industrie, efortul național este demn de toată lauda. In ultimii zece ani industria românească a luat o dezvoltare impresionantă, ceeace ne dă posibilitatea, în lipsă de fabricate străine, de a ne aproviziona azi cu cele necesare îmbrăcămintei, încălțămintei și menajului, în general, dela industria națională. Pe nesimțite, România, a trecut dela starea agricolă în care se afla acum 20 de ani, la starea agricolă industrială, ceeace înseamnă un enorm succes, de o repeziciune nesperată.

In comerț, firmele importante cât și cele mai modeste, au ținut aprovizionarea pieții la înălțimea consumului intern mereu crescând, cu toate greutățile de îndestulare cu materii prime ale fabricilor românești și cu toate greutățile de import ale diverselor fabricate, iar dovada cea mai bună că afacerile înregistrate au fost tot mai excelente, este că falimentele au scăzut simțitor în ultimii 7—8 ani.

In finanțe, rânduiala chibzuită care a stăpânit în bugetele particulare a dat posibilitate contribuabililor de a acoperi, în afară de necesitățile proprii de familie, impozitele tot mai mărite puse de diversele guverne, iar buna gospodărie a banului public a permis ca Bugetul Statului să fie de ani de zile excedentar, cu toate cheltuelile extraordinare reclamate de situațiile anormale prin cari trecem, câștigându-se astfel respectul cuvenit în fața străinătății.

★

Judecata unei epoci n'o poți aceea, epoca Suveranului nostru nu ni aparține ca judecată. Dar va trebui să recunoaștem, privind, de pildă, rezultatele economice din ultimii zece ani, că această epocă dinamică în acțiunea ei și hotăritoare în efecte, este ca atare numai fiind că Majestatea Sa Regele a reușit să-i imprime o nouă concepție de viață, de care nimănui nu-i este îngăduit să nu țină seamă.

Această concepție, în materie economică, se bazează pe comandamente severe, fără de cari nu poate exista meserie sau comerț bine condus, însă tot așa de drepte și de indispensabile pentru acea formă superioară de civilizației pe care M. S. Regele o visează pentru națiunea română în marea Lui dorință de a face din ea o NAȚIUNE-FORȚA.

Aceeace El cere, în primul rând, Românilor, spre a deveni buni agricultori, sau buni meseriași sau comercianți, este ȘTIINȚA. Nimic fără studiu. Totul trebuie trecut prin acea „ocupațiune mintală" asiduă, fără de care nu poate exista progres și civilizație.

Vorbind la un congres agricol, Regele a spus-o:

„Agricultura, despre care a „devenit o lozincă la noi să se „spună că este ocupațiunea principală a Românilor — am „spus-o și Eu — din nenorocire, „dacă este ocupațiunea manuală „principală a Românului, nu este „totdeauna și ocupațiunea lui „mintală". Și Regele a cerut ca toți să învețe A GÂNDI când fac agricultură și așa „unifica sufletele pentru progresul stăruitor al acestei ramuri a economiei naționale". Iar pentru ca drumul în această direcție să fie ușurat, El a propus o „strânsă colaborare" între elementele de știință, intelectuale, agricole și elementele de brațe, care „să „ducă la execuțiune în mod real „și practic, cele ce se învață pe „băncile școalei".

In al doilea rând, Suveranul reclamă SUFLET în tot ceea ce se face.

Intr'un discurs ținut la deschiderea cursurilor Academiei agricole din Cluj, la 3 Noembrie 1931, El a spus în această privință:

„Mi-a făcut mare plăcere fraza prin care spuneați c' aveți „grijă de creșterea sufletească a „studenților, pentrucă și în a„gricultură, ca și în toate cele„lalte domenii, dacă nu se pune „suflet, nu se ajunge la nici un „rezultat".

In sfârșit, pentru a completa ideia Sa despre omul nou, perfect, M. S. Regele îi mai cere acestuia: MUNCA ȘI DISCIPLINA.

Intr'un discurs al Său, rostit cu prilejul inaugurării cursurilor universitare din Iași, la 1 Noembrie 1933, El a spus, între altele:

„Poporul nostru este înzestrat „cu inteligență vie; această fericită însușire este o solidă temelie pe care se pot clădi atâtea lucruri frumoase, și folositoare societății. Dar ea nu „este suficientă pentru a realiza „progrese reale, ci trebuie com„plectată și cu alte însușiri: „muncă și disciplină. Fără a„ceste două calități de primă ne„cesitate, nu există niciun pro„gres temeinic, nicio realizare „cu adevărat utilă".

Se va zice: Atât? Nu! Concepția unei noui vieți economice românești, M. S. Regele a încheiat-o printr'un discurs ținut la inaugurarea bibliotecii Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale din București, la 30 Noembrie 1935, unde EL a spus:

„Această Academie este o „școală care are și un scop înalt „național: acela de a crea o a„devărată economie națională „românească".

Scopul final, deci, al străduințelor M. S. Regelui în desăvârșirea noului om economic și a nouii Sale concepții economice românești, este CREAREA CLASEI DE MIJLOC NAȚIONALE.

Iată de ce a susține și a propaga această augustă concepție este nu numai o datorie patriotică, ci și un imperativ al vremii.

A. C. CUSIN

O convorbire cu d. Ion Marin Sadoveanu

— Despre participarea României la Săptămâna Sud-Estului european — Despre filarmonica dela Viena — și despre stagiunea încheiată a Teatrului Național din București

D. Ion Marin Sadoveanu, fostul secretar al artelor și cultelor și actualul director general al Teatrelor, este una dintre personalitățile culturale cele mai de seamă ale țări. Locul pe care îl ocupă d-sa mai ales în meseria teatrală, ca critic și autor dramatic, ca teoretician și conferențiar în domeniul istoriei teatrului, ne scutește de al recomanda cititorilor noștrii. De ani de zile întreaga noastră mișcare teatrală purta pecetea gustului, priceperii și energiei sale și se poate spune că dacă poetul și eseistul a fost în bună parte lăsat în umbră de reformatorul și organizatorul teatral, conducătorul teatrelor românești, își afirmă din ce în ce mai mult rolul lui de creator și orientator în domeniul dramaturgiei și scene românești.

D. Ion Marin Sadoveanu care a fost delegatul guvernului român la Viena, pentru a participa la discuțiile organizării unei Sud-Ost Woche, ce se va ține din doi în doi ani la Viena cu începere dela Mai 1941 și pe un timp nelimitat, a avut bunăvoința să acorde unui redactor al nostru următorul interview.

— „Am fost la Viena ca să dis- Ost-Woche, care va fi începând cut participarea României la Sud- de la anul viitor înainte o prezentare pe un întreg tur de orizont cultural al fiecărei țări participante. E vorba de teatru, muzică, artă plastică, scriitori, folclor, turism și film. Ca reprezentant al României am fost primit excepțional de bine și de curtenitor de către autoritățile de stat, municipalitate și reprezentanții partidului național-socialist.

Intrebându-l pe d. director general Sadoveanu la ce spectacole și manifestații artistice a participat, D-sa ne-a răspuns;

— Am auzit cel mai frumos concert din viața mea, un concert dat de filarmonica din Viena în cinstea congresiștilor sub direcțiunea lui Hans Klapperbusch, care e fără îndoială unul dintre cei mai străluciți dirigenți contemporani. S'a executat un concert de Schubert, trei dansuri germane de Mozart, și a Simfoniei a 7 de Beethoven. Aceasta din urmă a fost cu osebire magistral executată. Am mai văzut apoi un foarte interesant spectacol la Burg, Isabelle von Spanien de Ortner, cu artista Els

Trecând apoi la activitatea d-lui Sadoveanu dela Teatrul Național, l'am întrebat dacă a fost mulțumit cu stagiunea teatrelor care s'a încheiat. D-sa ne-a declarat:

— Sunt foarte mulțumit de tot ce-am putut realiza în stagiunea trecută a Naționalului și mai ales trebuie să mulțumesc publicului, care a primit cu mare căldură spectacolele noastre. Astfel la succesul moral s'a adăugat și cel material, ceeace a dus la o fericită încheere a stagiunei.

In ce privește stagiunea viitoare, Teatrul Național va reprezenta literatură dramatică universală clasică, clasici români și autori dramatici români contemporani de netăgăduită substanță și valoare, iar la Studio vor continua piesele de experiență, atât străine, cât și românești și formulele noi atât dramatice, cât și de regie".

An încheiat interviewul nostru întrebându-l de astădată pe scriitor Sadoveanu ce lucrări are pe șantier și ne-am bucurat să aflăm că D-sa va strânge încă în cursul acestui an în volum conferințele ținute în stagiunea trecută la Teatrul Național.

Fata primarului cel bun

nuvelă de RADU TUDORAN

FATA PRIMARULUI era frumoasă; poate nu atât cât spunea lumea dar, fără vorbă, destul ca să aibă pe ce se fuduli. Era, mai întâi de toate, înaltă, cum nu se găseau multe fete în acel oraş. Şi aceasta înseamnă mare lucru pentru nişte oameni care păstrează despre frumuseţe nişte păreri din alte vremuri, când femeile erau preţuite după înfăţişarea lor majestoasă sau nu.

Fata primarului avea capul rotund ca de păpuşe, încadrat frumos în părul ei aproape negru, lucios şi cârlionţat, retezat scurt, cu mare iscusinţă pe jumătatea cefei albe. Cucoanele oraşului se minunau mai ales de obrazul ei neînchipuit de neted şi de sănătos în care, când râdea, se desenau două gropiţe ştrengăreşti, greu să le uiţi fără păreri de rău.

Dar dacă frumuseţea fetei stârnea în inimile cucoanelor unele amărăciuni — pe care de altfel niciodată nu le-au dat pe faţă — de tot altfel se întâmpla cu băeţii care-i eşeau în cale. Aceştia purtau mult timp cu dânşii amintirea privirei ei turburătoare. Avea fata primarului ochii mari şi limpezi, deschişi într'una parcă a mirare peste lucruri şi peste fiinţe. Cine ştie dacă o făcea din voe sau fără să-şi dea seama, că dacă întâlnea vreun băiat pe stradă, fie că era mai fraged ori mai vârstnic, mai îmbrăcat sau mai sărăcăcios, pe toţi îi privea — e drept că nu mai mult decât o clipă — cu o privire atât de catifelată şi de caldă, că beţii rămâneau pe loc vrăjiţi.

Erau mulţi cei care oftau după dânsa. Unii se plimbau seri întregi pe sub fereastra ei, alţii îi scriau scrisori înflăcărate, alţii o visau, sau plângeau după ea şi se ofileau.

Dar ea după ce-i privise odată, pe nici unul nu-l mai băga în seamă.

AR FI PUTUT ORAŞUL, la urma urmei, s'o bârfească. Fiindcă nimeni nu scăpa de limba lui înveninată. Era un oraş mic şi scăpătat dintr'o margine de provincie unde nici unui om nu-i mergea bine. Pe vremuri cunoscuse, se vede o oarecare stare bună, căci avea pe strada principală case arătoase, cu capete de îngeri deasupra ferestrelor şi cu lei aşezaţi pe labe, la intrare. Cine ştie ce împrejurări potrivnice slobozise la bariere sărăcia. Casele frumoase s'au posomorât de-odată, şi-au închis obloanele; îngerii dela ferestre au prins urme verzi de ploae iar leii de ipsos au căpătat înfăţişare jalnică. Şi oraşul, în lipsa altei îndeletniciri mai rodnice, a prins cu inima acră, să bârfească. C'apoi, a şi găsit pe cine: Pe judecător şi pe nevasta lui, despre care s'au scornit cele mai de nescornit blestemăţii; pe preot şi pe preoteasă, pe institutor şi pe institutoare, pe stăpânul „Bazarului cosmopolit" şi pe stăpânii încă a altor magazine precum şi pe casieriţele lor blonde, aduse din alte oraşe. Oraşul bârfeşte, cu aceeaşi stăruinţă pe burlaci ca şi pe casnici, pe văduve ca şi pe văduvi, pe bătrânele cu un picior în groapă ca pe fetele neîmplinite.

In dimineţile albastre de primăvară când florile abia îndrăznesc să se deschidă, în seri de vară pline de colb şi de năduf, în după amieze cenuşii de toamnă, învălite în pânze de ploae ca în giulgiuri mortuoare, în zilele cumplite ale iernii când toate vietăţile, spăimântate de geruri, se cuibăresc prin cotloane şi tac chitic, când urşii răbegiţi hibernează în ascunzişurile munţilor şi aproape că nu mai răsuflă, când broaştele îşi îngroapă orăcăitul în mâlul de pe fundul lacurilor, cumetrele oraşului se adună, şi spurcă tot ce le pică'n vorbă. Şi 'apoi, cine nu le pică! Profesoarele dela liceu, custodele muzeului, subofiţerii, ofiţerii, fără alegere de grad şi chiar comandantul lor.

Dar nu trăncănesc numai cumetrele ci, la fel, judecătorul cu nevasta lui, preotul şi preoteasa, institutorul şi institutoarea, stăpânul „Bazarului cosmopolit" ca şi stăpânii altor bazare mari sau mici, cum trăncăneşte toată lumea şi, la urma urmei, însăşi nelocalul, comandantul regimentului.

Numai fata primarului, mândră, nu se amestecă între aceştia; şi pe ea n'o vorbeşte nimenea de rău.

•

DELA SINE se înţelege că regimentul avea muzica lui militară, cu toate alămurile şi tobele necesare, precum şi cu capelmaistrul care să-i muştruluiască pe gagişti şi să le bată măsura, ca să meargă toţi în tact. Unde-i muzică militară trebue să se găsească şi o leacă de grădină publică, fiindcă altfel târgoveţii sunt îndreptăţiţi să socoată că muzica n'are chiar nici un rost.

Aşa dar după buna înţelegere dintre primar şi colonel, fanfara cânta pe timpul verii, în grădină, în fiecare zi, de cum se însera, până în spre miezul nopţii. Nu era o grădină prea grozavă: un pogon de verdeaţă ofilită, câteva alei cu pietrişul noroios, o duzină de bănci vâpsite cenuşiu, şi un chioşc rotund, cu acoperişul de şindrilă găinăţat de porumbei.

Nici de muzică nu se putea spune mare lucru: muzicanţii aveau mai toţi sau patima beţiei, sau grele necazuri în familii, ca să le mai ardă de frumuseţea meseriei lor. Nu că eşeau din măsura capelmaistrului: acesta îi strunea deajuns. Dar suflau în instrumente aşa de fără inimă, încât sunetele eşeau sau mai ascuţite sau mai groase decât aveau rostul lor.

In oraş nu se găseau prea mulţi care să bage de seamă aceste neajunsuri; de aceea muzica militară îşi vedea neturburată de datoria ei, iar orăşenii o aplaudau după fietece bucată. Intre acestea era una, uvertura la Wilhelm Tell, care plăcea în mod deosebit, mai ales în partea aceea a ei unde devine furtunoasă. Toboşarul izbea atunci în tobă şi în telger cu atâta sete, încât, peste drum la berărie, ţapii se clătinau pe masă, iar oamenii, tresărind, ridicau ochii spre cer să vadă de n'a tunat cumva a ploae.

Frumos lucru era pentru acel oraş muzica lui militară. Băeţilor însă le stătea pe suflet, fiindcă fetele îl iubeau pe capelmaistru. Drept e, că aveau pe ce. Nici în capitala ţării nu s'ar fi putut închipui un capelmaistru mai frumos. Inalt şi subţirel ca trestia şi tot atâta de mlădiu, sprinten ca un pui de şoim, cu ochii albaştri, limpezi, să lumineze tot cerul, cu obrazul subţire ca petala trandafirului... Aşa era capelmaistrul! Când îşi arunca privirea pe sub cozorocul şepcii, fetele simţeau deodată cum le-a stat inima în loc.

Erau între aceste multe fete, unele nu de lepădat. Şeful muzicii însă, nu băga în seamă pe nici una; gândul lui era la alta, la fata primarului cel bun.

CÂND eşti capelmaistru şi iubeşti o fată ce-i mai frumos decât să-i compui valsuri! Astfel, orăşenii învăţaseră pe dinafară felurite compoziţii tânguioase.

Din păcate, însă, tocmai fata primarului nu le asculta, căci ea prea rar se îndura să calce prin acea grădină publică. Atunci când o vedea intrând, pe poarta dinspre strada principală unde stătea pitit în iarbă un pitic de ipsos cu fes ţuguiat pe cap, şeful muzicii se pierdea cu firea. Fâstâcit peste măsură, oprea muzica din loc şi-o punea repede să cânte, bucata care-i plăcea lui mai mult. Zadarnic însă orice zbucium şi orice fâstâceală!

Fata primarului trecea fără nici un gând peste aceste lucruri. Ochii ei nu căutau prea mult în lături, iar paşii o duceau drept prin mijlocul aleei ca pe o regină mândră. Lumea se dădea deoparte şi-i făcea loc să treacă, plecându-se cu întregul respect cuvenit. In urmă, pe alee, stăruia mult timp mirosul ei suav, de flori primăvăratice. Liceenii oftau din toată adâncimea sufletului, fetele îngălbeneau, cucoanele se făceau roşii la obraz, iar care din cele unsprezece babe ale târgului se nimerea întâmplător pe-aproape, îşi ducea mâna la gură şi se minuna grozav:

— Măi, măi, măi! Că tare e frumoasă fata primarului nostru cel bun.

•

BUN ERA, fără îndoială primarul că altfel n'ar fi stat în această cinstită funcţiune atâţia ani, încât le uitase numărul şi el şi târgoveţii. Cinstit, milos, din cale-afară muncitor şi priceput. Greu să găseşti doi asemenea primari. Dar iată că într'o bună zi dela începutul verii, când fii-sa abia îşi luase, cu strălucite notări, bacalaureatul, primarul fu izgonit din postul său. Care a fost pricina acestei izgoniri poate că n'ar fi nevoie să se spună în această povestire în care nu-i vorba atât de el, cât mai ales de fata lui. Nu strică însă a fi dată pildă pentru alţi oameni şi mai ales pentru alţi primari.

S'a întâmplat anume că i-a năzărit omului odată să alinieze oraşul, şi oraşul n'a vrut să stea la aliniat. Aceasta a fost greşeala cea mare a primarului; n'a priceput pe semne că sunt lucruri, anume lăsate de Dumnezeu să rămână pentru totdeauna strâmbe, ca străzile oraşului aceluia, de pildă.

Făcuse până atunci omul, multe lucruri bune şi frumoase: făcuse spital pentru copii, că n'aveau unde să bolească dacă dădea molima prin ei, făcuse bae comunală, uzină electrică de toată frumuseţea, şcoli mari şi sănătoase, plantase castani pe bulevard, ba răscolise chiar şi străzile pe dedesubt pentru o leacă de canalizare să nu se mai ducă apa, în timp de ploae, prin pivniţele gospodarilor.

Toate le-au înţeles şi le-au primit cu multă bucurie orăşenii, fiindcă nu erau grei de cap, să nu le priceapă rostul. Când a fost însă vorba de aliniere, de dărâmat adică până 'n temelie case gospodăreşti nevinovate, nici coşcovite nici igrasioase, oamenii au pus piciorul'n prag şi n'au mai vrut să ştie de primarul lor cel bun. De aceea, cum au venit alegerile, cum l'au zvârlit în drum cu planurile lui cu tot.

Ce-o fi fost necăjit primarul după această nemeritată izgonire, ce necăjită primăriţa! Dar dacă a plâns cineva cu istovire, fata lor a plâns astfel.

Şi parcă nu avea de ce?! In oraş au început să umble numaidecât, felurite vorbe: că dacă n'ar fi făcut primarul masă mare la care să se ospăteze toţi nemâncaţii din comisie, fata lui n'ar fi visat să ia bacalaureatul; că dacă au întrebat-o câte ceva acolo, n'a ştiut ce să le spue, sau dacă a spus ceva, a spus doar nerozii să râdă chiar copiii de clasele primare. Se înţelegea din toate acestea că nu poate fi găsită, în tot oraşul şi poate nici în oraşele vecine, o fată mai proastă decât dânsa.

Plângea fata primarului cel bun! Nu spuneau oamenii că plângă. Nu spuneau oamenii că au văzut-o seara intrând în casa mamei-Stana, în spre bariera-neagră, unde nimeni nu intră fără rost? Iar cucoana Amesia, moaşa calicilor, nu lăsase să se înţeleagă unele lucruri, he he, nu vroise să le spună coana moaşe, că-şi păstra taina meseriei. Câte 'n minte nu pot să-ţi vină, de toate s'au auzit. Că avea şi cine să le spună: ba băeţii de liceu, ba fetele de seama lor, ba cealaltă lume a oraşului: judecătorul — dar mai mult nevasta lui, institutorul — dar mai mult institutoarea, negustorii de pe strada principală — dar mai mult casieriţele lor blonde, femeile măritate — dar mai mult cele văduve...

Numai de frumuseţea fetei nu se legase nimeni căci acela era un lucru ce se vedea pe faţă şi n'avea cum fi ponegrit.

INTR'O INSERARE blândă dela sfârşitul verii, când se lăsase parcă o pace moale în frunzele copacilor şi 'n sufletele oamenilor, fata îndrăsni să iasă la plimbare. Muzica tocmai cânta o romanţă nouă, scrisă de capelmaistru pentru fata cea mare a notarului.

Era o romanţă plină de suspine, pe care le găluia fliegerhornul şi-apoi le repeta trompeta atât de sfâşietor, încât chiar inimile cele mai tari, se lăsau înduioşate.

In mijlocul acestei muzici tânguioase, capelmaistrul o văzu pe fată venind dinspre poarta principală.

Era înaltă şi frumoasă ca întotdeauna şi păşea la fel de mândră; numai obrazul parcă-l avea palid, învălit într'o umbră de tristeţe.

Simţi privirea ei fixându-l arzătoare şi tresări la amintirea unei patimi nu prea vechi. Asta dură numai o clipă; în clipa următoare, capelmaistrul făcu scurt semn muzicanţilor să tacă. Lumea întoarse capul nedumerită şi atunci, deodată, în grădină se făcu o linişte adâncă. Era întocmai ca la circ, în momentul când muzica amuţeşte, lăsând pe trapezist să facă periculosul său salt mortal.

Fata primarului văzu sute de ochi îndreptaţi asupra ei. Se opri puţin în loc, înspăimântată; avu gândul să se întoarcă spre poarta unde stătea ascuns în iarbă piticul de ipsos cu pălărie ţuguiată, dar picioarele nu o ascultară. Atunci strânse pumnii şi înaintă dreaptă, prin mijlocul mulţimii.

Sub paşii ei rari, egali, aproape cadenţaţi, pietrişul murdar de pe alee scotea un scârţâit ciudat, care oamenilor li se păru supărător; nu cumva vroia să-şi bată joc de ei fata aceasta îndrăzneaţă? Se traseră toţi în lături şi-i făcură loc să treacă.

Fata primarului lăsa în urmă, pe alee, parfumul ei suav, pe care îl cunoşteau cu toţii. Undeva, foarte departe, pe o stradă dosnică, se auzi huruitul slab al unei trăsuri hodorogite, o mâţă miorlăi dintr'o margine de acoperiş, un copil de scutec ţipă la o casă apropiată, dar nimeni nu auzi aceste zgomote. Numai paşii fetei pe alee: un pas, doi paşi, trei paşi, fâş, fâş, fâş...

Şi deodată, în această linişte grea, alămurile muzicii izbucniră zgomotoase. Primul care îşi revenise fusese capelmaistrul.

Oamenii simţiră cum le slăbeşte încordarea; parcă le lua cineva cu o mână binecuvântată, greutăţi mari de pe inimă. Răsuflară din adânc, se priviră întâi nedumeriţi, apoi zâmbiră, apoi deodată, ca la o comandă, pe toţi îi cuprinse râsul. Muzica militară cânta un cântec năstruşnic, pe care îl ştiau toţi târgoveţii. Intâi începură copiii, apoi fetele, apoi cumetrele, apoi cealaltă lume, să cânte laolaltă după tactul capelmaistrului:

„Ce treci lele-aşa fudulă-aşa
fudulă-aşa fudulă,
„Ce treci lele-aşa fudulă, aşa
fudulă ja!?..

Fata primarului tresări; un fulger rece o străbătu, din creştet până în tălpi, apoi din tălpi se întoarse şi i se opri, greu, în inimă. Vru să o ia la fugă, să se ascundă undeva, după unul din copacii ofiliţi ai grădinii, după vreun boschet prăfuit, să nu mai simtă ochii mulţimii în ceafă, să nu-i mai audă cântecul batjocoritor. Ştia însă că acum era prea târziu să încerce o scăpare. Se stăpâni şi păşi mai departe, fără să-şi schimbe mersul: un pas, doi paşi, trei paşi, fâş, fâş, fâş. Dar ochii ei mari şi frumoşi, care fermecaseră atâta lume, erau plini de lacrimi.

In urmă, lumea continua să cânte din tot sufletul. Capelmaistrul bătea măsura înveselit şi arunca pe sub cozorocul şepcii priviri aprinse fetei celei mai mari a notarului, care se topea după el pe o bancă din apropiere.

Cântecul urmă până când fata cealaltă, a primarului, ajunse la poarta grădinii. Atunci oamenii se opriră şi ţinându-se cu mâinile de genunchi, prinseră din nou să râdă atât de zgomotos că se minunau ei înşişi. Iar cele unsprezece babe ale târgului, care tocmai în seara aceea se întâmplară să fie adunate la un loc, îşi duseră mâna la gură şi privind spre poarta pe unde ieşise fata, se minunară într'un glas:

— Văleu, că slută-i Doamne, fata netotului cela ce ne-a fost primar!..

ASTFEL, fata primarului cel bun, după ce-şi pierduse toate darurile, în ziua aceea îşi pierdu şi frumuseţea, cu toate că n'o avea dela oameni, ci dela dreptul Dumnezeu. Dar cu oraşul nu putuse, vezi bine, nici chiar primarul cel bun.

RADU TUDORAN

A apărut în colecţia Universului Literar

A DOUA PRIMAVARA

SONETE
DE
ION SÂN-GIORGIU

Cadran pe 7 zile

Incepem un ciclu nou în activitatea acestei publicaţiuni care şi-a îndeplinit cu cinste rosturile ei, timp de 14 ani la Botoşani, **„Chemarea Vremii"** va continua la Bucureşti, potrivit împrejurărilor de azi, acelaş crez de românism fără prihană, slujind, fără violenţă, dar cu neclintită hotărâre idealurilor permanente ale neamului, poruncilor nestrămutate ale tradiţiei creştine şi realităţii mântuitoare a Regalităţii. Vremurile sunt prea aspre pentru a ne fi îngăduit jocul ispititor al divergenţelor ideologige.

O singură doctrină ne călăuzeşte: doctrina pământului românesc; o singură mistică ne luminează calea: mistica egoismului naţional.

Nu duşmănim pe nimeni şi nu râvnim la bunul altora. Dar înţelegem să apărăm cu sălbătăcie ceea ce e al nostru şi să afirmăm cu tărie dreptul nostru la viaţă.

Aceasta este chemarea vremii şi înţelegem să-i urmăm îndemnurile, cu respectul cuvenit rânduelilor statornicite, în Stat, pe linia comandamentelor permanente ale dăinuirii noastre istorice pe acest pământ.

Luna Cărţii

Expoziţia anuală a cărţii româneşti şi-a deschis comorile în Palatul Culturii Naţionale din Capitală, cu solemnitatea cuvenită. Iniţiativa M. S. Regelui a devenit tradiţie şi ea exprimă una din caracterele esenţiale ale Domniei începută acum zece ani. Poporul român nu şi-a dat încă întreaga măsură a puterii lui de creaţie spirituală. Prea vitregit de soartă în trecut, fărâmiţat sub stăpâniri potrivnice, românismul intră în istorie abia după întregirea statului în graniţele sale fireşti. Şi abia de-atunci cultura românească, în toate formele ei de manifestare, capătă ritmul ei propriu. Ceea ce alcătueşte, în trecut, istoria culturei naţionale este creaţiunea fragmentară a individualităţilor de covârşitoare personalitate distinată. Cultura deplină a unui popor este însă rezultanta unei ambianţe, în care naţiunea întreagă e prezentă cu toate fibrele ei de simţire, cu toate însuşirile ei voliţionale, cu toate moleculele ei de ideaţie. Această ambianţă ne-a lipsit până la Regele Carol al II-lea şi această ambianţă rodnică o crează Inaltul patronaj cultural, pe care ni-l acordă Regele Culturii în anualele expoziţii de librărie, în activitatea institutelor de cultură şi de educaţie ale Fundaţiilor Culturale Regale, în premiile literare oferite anual de Suveran.

Iată ce înseamnă expoziţia cărţii dela Palatul Culturei Naţionale. Gândul Suveranului rodeşte. An de an, în această Bursă a spiritualităţii româneşti valorile cresc şi sporesc astfel contribuţia noastră începătoare la patrimoniul de cultură al omenirii.

Premiile anuale de literatură

Cu Inalta aprobare a Suveranului, premiul pentru literatură şi artă Regele Carol al II-lea, cu care Augustul Protector al culturii româneşti distinge în fiecare an, prin Fundaţia Sa pentru Literatură şi Artă ,opera fruntaşilor scrisului nostru, a fost acordat anul acesta d-lui Perpessicius.

Meritată şi bine cucerită distincţie. Poet, critic şi istoriograf literar d. Perpessicius şi-a statornicit prin bogata şi variata sa contribuţie literară o unanim recunoscută autoritate şi preţuire. Monumentala ediţie critică a Poeziilor lui Mihail Eminescu, publicată sub îngrijirea sa în editura Fundaţiei pentru Literatură şi Artă Regele Carol al II-lea încununează opera de maturitate a laureatului din anul acesta. Ea îmbogăţeşte bibliografia românească cu o lucrare de o reală şi mare valoare literară.

Marele premiu de literatură încununează anul acesta opera de eseist şi de povestitor a d-lui prof. I. Petrovici. Mulţi n'au înţeles această distincţie. Printre literaţii dela Café de la Paix a fost stupoare. „Ce caută între noi filosoful ăsta", se răstiau, între două sorbituri de şfarţ, bravii candidaţi la nemurire. Dar celor ce preţuesc şi altfel literatura, premierea d-lui I. Petrovici i-a procurat o adevărată şi înălţătoare satisfacţie. Literatura d-lui I. Petrovici depăşeşte cadrul beledristic şi se opreşte acolo unde cugetarea filosofică încetează de a fi accesibilă înţelegerii comune. Ea aduce prin această trăsătură de unire între două compartimente deosebite ale culturii, între literatură şi ştiinţă, un element nou şi de mare preţ pentru creaţia literară. Iar d. I. Petrovici este neîntrecut meşter al frazei limpezi, de odesăvârşită puritate în construcţie, de o rară putere de evocare. Scrisul său n'are corespondenţă în istoria noastră literară decât poate în opera lui Odobescu, care şi el n'a fost consacrat la cafenea, dar n'a rămas mai puţin una din podoabele literaturei române.

Apocalips — cap. 13

Războiul a reactualizat o altfel de literatură, literatura de aiureală a „marilor precizări". Ne întoarcem fără voia noastră la Nostradamus, Corneille Agrippa, Iter Trippa şi Cagliostro, profesori iudei de ştiinţe oculte, cari alimentează din evul mediu rubrica revelaţiilor senzaţionale, menită să zăpăcească bietele minţi creştine, oridecâteori omenirea e în impas şi iudaismul are ceva de pescuit pe cont propriu.

Circulă astfel la noi, ca şi probabil în alte părţi, o drăcească şi turburătoare interpretare a cap. 13 din Apocalips. In textul confuz se vorbeşte de o îngrozitoare fiară, care va aduce prăpăd în omenire şi numai cei ce au înţelepciune o vor putea identifica „căci numărul fiarei e număr de om şi numărul ei este şase sute şasezeci şi şase". Printr'o cabalistică îmbinare de cifre, cifra apocaliptică divulgă pe şeful Reich-ului naţional-socialist.

Şi lumea crede. Crede fiindcă nu ştie, că textul cap. 13 din Apocalips nu e la întâia lui aplicaţie de această natură. Câţiva Papi au avut onoarea de a fi identificaţi după aceleaşi procedee criptografice, după crearea bisericii anglicane. „Impăratul Napoleon" ieşia acum o sută şi treizeci de ani exact pe măsura fiarei cu număr de om şase sute şase din Apocalips. Apoi veni rândul lui Wilhelm de Orange, ca replică franceză pentru englezi la gluma cu „Impăratul Napoleon".

Părintele Couglin

Mişcarea neintervenţionistă americană este mult mai puternică decât lasă să se înţeleagă în Europa ştirile transmise de agenţiile de presă de peste ocean, cari toate sunt controlate de marea finanţă internaţională.

Curentul neintervenţionist este întreţinut de organizaţia naţionalistă şi creştină în fruntea căruia se află un neobosit şi luminat preot catolic, părintele Couglin. Irlandez de origină, părintele Charles Edward Couglin, care păstoreşte la Royal Oak, Detroit, luptă de 25 de ani, cu o energie, cu o pasiune şi cu mare autoritate, cari numai o adâncă convingere le pot da pentru descătuşarea spirituală, socială şi politică a poporului creştin, american din ghiarele înăbuşitoare ale iudaismului. Influenţa sa asupra maselor creştine e enormă. După datele pe cari le publică Institutul Gallup, unde se studiază ştiinţific mişcarea opiniei publice americane, părintele Couglin are în permanenţă un auditoriu credincios de 4.500.000 de oameni la conferinţele sal'e rostite la Radio şi peste 15 mii de ascultători ocazionali.

Consacrarea lui Nichifor Crainic

Academia Română a chemat în sânul său, pentru a ocupa fotoliul rămas vacant prin dispariţia timpurie şi de neînlocuit a lui Octavian Goga, pe scriitorul şi poetul de adânci resurse creatoare Nichifor Crainic. Nu se putea o mai bună şi mai justă alegere. Succesorul e vrednic de înaintaşul său şi succesiunea pe măsura d-lui Nichifor Crainic. Ca şi Octavian Goga, dar cu alte posibilităţi, Nichifor Crainic a pătruns în tainele românităţii noastre şi le-a ridicat altar luminos de închinare.

Oprim paralela. Ea nu se referă decât la o înrudire de impulsiuni comune. Dincolo de ele personalitatea lui Nichifor Crainic se detaşează în contururi definitive din toată opera sa de poet şi de gânditor. Vastă şi răscolitoare în adâncuri ea justifică singură consacrarea unei dintre cele mai puternice forţe de creaţie spirituală ale românismului.

— Aş vrea un paşaport.
— Cum te chiamă pe d-ta?
— Alexandru Lahovary.
— Dar pe părinţii d-tale?
— Raşela şi Iţic Abramovici.

Israel nu se desminte!

DUFF COOPER		TALLEYRAND
...ta s'o fac din toată Doroteea, binecuvânt...ţul şi o binecuvântă; ...n timp ce era inde... ...unul din aceia care ...	✡	„Respectul pe ca... dela care am prim... de a spune că toat... spre o profesiune ... născut."

In clişeul de mai sus este fotocopia paginelor 164 şi 165, cari fac trecerea de la coala 29-a la ultima coală din volumul „Talleyrand" de Duff Cooper, traducerea românească de J. Leonard (probabil şi el jidan) în editura zisă „Naţională" a jidanului zis Ciornei. Culegătorul de sigur şi el jidan, de la tipografia deasemenea jidorească „Cartea de aur" a pus discret la colţul pag. 165 steaua lui David, semnul iudaismului. De ce a făcut asta? Ce semnificaţie are? E greu să precizăm. E însă de remarcat, că tocmai pe aceste pagini se povesteşte suprema împăcare a fostului episcop apostat din Autun, cu biserica pe care a părăsit-o şi a trădat-o. Pe pagina 165 textul în ghilimele al scrisorii lui Talleyrand către Papă e vecin cu steaua lui David, adăugată la cules şi se pare că gândul de a întina ceea ce e aşa de creştin în acest final emoţionant de viaţă blestemată nu e absent din intervenţia perfidă a jidanului. Israel, deci, nu se desminte!

Unde e Regele acolo e ţara

Tragedia capitulării armatelor belgiene a creat o surprinzătoare răsturnare de adevăruri morale elementare. Inţelegem până la un punct subiectiva dar explicabila rancună a aliaţilor ,cari încearcă să arunce în spatele prietenului de eri înfrângerea din Flandra. Dar este inadmisibilă atitudinea dela Paris a câtorva politiciani şi a unui guvern fantomă, cari îşi îngăduie să decadă din drepturi un Rege, care a rămas în faţa primejdiei şi în fruntea oştirei Sale până în ultima clipă a puterilor ei de rezistenţă. Regele Leopold al III-lea avea de ales între a-şi duce armata în pribegie şi să o expune măsurilor unei lupte fără sorţi de isbândă pentru o cauza care nu mai era a Belgiei, sau să cruţe atâtea vieţi tinere, capitulând. A preferat să rămână pe pământul ţării Sale şi în mijlocul poporului său. Era guvern fugar I-l contestă. E prea dreptul Lui să hotărască. Un molt. Căci unde e Regele acolo e ţara. Un Rege în refugiu e mereu Rege; un guvern fugar nu mai are nicio calitate. Cu atât mai puţin de a lua hotărîri de gravitatea celor formulate în ridicola şi pretenţioasa şedinţă secretă a unei minorităţi hoinare ţinută în localul primăriei din Limoges.

Iată unde poate duce spiritul partizan al unui politicianism axat pe doctrina fără patrie a democraţiei.

Humorul altora

Comandantul submirimului poartă monoclu

(Ric et Rac)

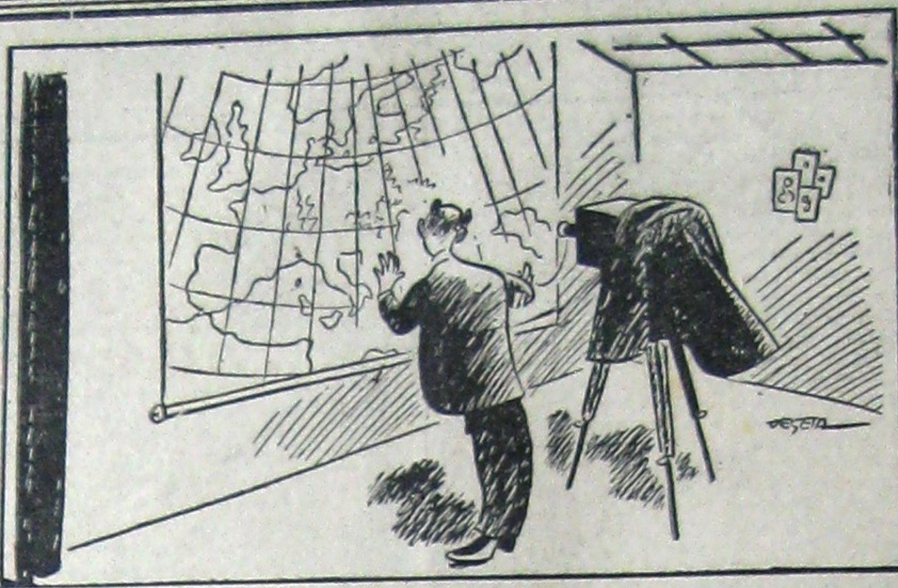

Fotograful către harta Europei: „Un moment, vă rog, nu mişcaţi".

(Marc-Aurelio-Roma)

— Ce faci acolo, senti-
nelă?
— Habar n'am, dom'le
majur.
Probabil că am aţipit şi
cum sunt somnambul...

(Ric et Rac — Paris)

Erau
după dân
seri intreg.

— Dar ştii că o duceţi bine acolo? Nici tu chirie, nici somaţii de plată, hrană de-a gata. Nu se poate plasament mai bun.

(Gringoire)

Acum înţeleg eu de ce nu mai vrei să te desparţi de cutia măştii!

(Gringoire)

— Desigur, pe front aţi dus lipsa femeii.
— Am prefera o ţigare totuş.

(Gringoir-Paris)

Cum vede desenatorul lui „je suis partout" pe cocoana Anastasia la lucru

— E dat dracului bucătarul!
— Te cred; găseşte în fiecare zi alt nume pentru fasole.

(Ric et Rac)

Spaimă de geaba — Obsesia subnarinelor.

(Kladderadatsch-Berlin)

...Şi-apoi, un an care începe zi de Duminică, e ca o prevestire bună.

(Gringoire)

...E dela Dusnoc, care ... să-i restitui 5000 fr. ... pe ... împrumutat în războiul trecut...

(Gringoire)

Imprimeriile CURENTUL, S. A. R., str. Belvedere Nr. 6, Bucureşti